

ความสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
โรงเรียนบ้านพรานหมอน จังหวัดอุดรธานี
และโรงเรียนอนุเม็ง จังหวัดเชียงใหม่

Research Design for Social Study

โดย

น.ส. บุญยิ่ง เจริญยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชาการศึกษา

หนังสือพิมพ์

ใช้เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น

รายงานการวิจัยฉบับที่ 8

ของ

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก

ด8/2509

บจ.

ร.2

ความสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาหนึ่ง
โรงเรียนบ้านพรานหมอน จังหวัดอุดรธานี
และโรงเรียนอนุเม็ง จังหวัดเชียงใหม่

Bangkok Institute for Child Study

โดย

น.ส. บุญยิ่ง เจริญยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชาการศึกษา

หนังสือพิมพ์

ใช้เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น

รายงานการวิจัยฉบับที่ 8

ของ

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก

สารบัญ

บทที่	หน้า
1. คำนำ	1
ความมุ่งหมายในการค้นคว้า	2
ความสำคัญของการค้นคว้า	3
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า	3
คำจำกัดความของศัพท์เฉพาะที่ใช้ในรายงานนี้	10
ข้อสมมติฐาน	11
2. วิธีดำเนินการค้นคว้า	12
กลุ่มตัวอย่าง	12
วิธีการในการทดสอบ	13
วิธีการกระทำกับข้อมูล	14
3. ผลการค้นคว้า	18
การเลือกและการปฏิเสธเพื่อนในสถานการณ์เล่นและสถานการณ์เรียน	18
การทายว่าเพื่อนจะเลือกตนหรือไม่ในสถานการณ์เล่นและ	
สถานการณ์เรียน	27
ความเห็นของพ่อแม่เกี่ยวกับการมีเพื่อนของเด็ก	28
สหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและฐานะทางสังคมมีที่	29
การเลือกหัวหน้าชั้น	31
การเปรียบเทียบผลของการทดสอบ “ใครเอ่ย?” กับผลการทดสอบ	
“สังคมมีดี”	32
4. บทสรุป	39
สรุปผลการค้นคว้า	39
อภิปราย	41

	หน้า
บรรณานุกรม	48
ภาคผนวก	47
ก. แบบคำตอบ “สังคมมืด”	49
ข. ข้อทดสอบ “ใครเอ๋ย ?”	50
ค. แผนผังสังคมสัมพันธ์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านพรานหมอน	52
แผนผังสังคมสัมพันธ์ของนักเรียนโรงเรียนอู่เม็ง ห้อง ก.	55
แผนผังสังคมสัมพันธ์ของนักเรียนโรงเรียนอู่เม็ง ห้อง ข.	58

บัญชีตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนเด็กในกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามเพศและตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ...	13
2	จำนวนเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีตต่าง ๆ กัน	15
3	ถวเฉลี่ยจำนวนเพื่อนที่เด็กคนหนึ่ง ๆ เลือก และถวเฉลี่ยจำนวนครั้งที่เด็กคนหนึ่ง ๆ ใ้ใครขเลือกเป็นเพื่อน	19
4	ถวเฉลี่ยจำนวนเพื่อนที่เด็กคนหนึ่ง ๆ บอกว่าไม่ขอยากเลือก และจำนวนครั้งที่เด็กคนหนึ่ง ๆ ถูกเพื่อนขเลือกว่าไม่ขอยากเลือกเป็นเพื่อน	21
5	อัตราส่วนของความถทนกเรียนทงซนเลือกเพื่อนต่อความถทนกเรียนทงซนขเลือกเพื่อน	24
6	จำนวนครั้งที่เด็กเลือกเพื่อน แยกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง และต่ำ	25
7	อัตราส่วนของจำนวนคนที่ถูกเด็กคนเดียวกันเลือกในสถานการณเล่น และสถานการณเรียนต่อจำนวนคนที่ถูกเด็กนเลือกทงหมด	26
8	เปอร์เซ็นต์เฉลี่ยของการทายถกว่าใครจะเลือกเขาเป็นเพื่อนข่าง	27
9	เปอร์เซ็นต์แ้คงเหตุผลของพ่อแม่เกยวขกับการขอยากให้ลูกของตนเล่นกขเพื่อน	28
10	สหสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมมีตขผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	30
11	เปอร์เซ็นต์ที่เด็กเห็นว่าความคคิขของตนในการเลือกหัวหน้าตรงกขความคคิขของครู	31
12	ลักษณะประจำตัวเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีตสูงสคและต่ำสค	32
13	ลักษณะประจำตัวเด็กที่เพื่อนที่มีฐานะทางสังคมมีตสูงสคและต่ำสคเลือก	35
14	ลักษณะประจำตัวเด็กที่เพื่อนเห็นว่าเป็นหัวหน้าซนค	37

ประกาศคุณูปการ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ ผู้เขียนได้รับความช่วยเหลือจาก ศาสตราจารย์
ดร. ละม้ายมาศ ศรทัตต์ ผู้อำนวยการสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก
ดร. ประมวญ ดิกคินสัน ดร. จรรจา สุวรรณทัต ดร. กาญจนา หาสิตะพันธ์ และ อาจารย์
ดวงเดือน เลขยานนท์ ในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การอ่านและแก้ไข
ต้นฉบับ ดร. ระวิพันธ์ โสมนะพันธ์ ช่วยตรวจสอบในค่านสถิติการวิจัย ผู้เขียนขอขอบ
พระคุณเป็นอย่างสูงต่ออาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้รายงานฉบับนี้สำเร็จเป็นรูป
เล่มขึ้นมาได้.

บุญยิ่ง เจริญยิ่ง

บทที่ 1

คำนำ

ในปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์เป็นที่น่าสนใจกันทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า มนุษยสัมพันธ์จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และกัน ทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในกลุ่ม ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ย่อมมีผลกระทบกระเทือนต่อสมาชิกของกลุ่มนั้น ๆ ทั้งในทางที่เป็นคุณและที่เป็นโทษ บางคนมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของกลุ่มในทางที่ช่วยให้เกิดกำลังใจ ทำให้สมาชิกในกลุ่มสามารถประกอบงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บางคนมีอิทธิพลในทางลบซึ่งหรือทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการแตกแยกกัน บางคนได้อาศัยคุณธรรมของสมาชิกในกลุ่มเป็นแนวทางดำเนินชีวิต ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า มนุษยสัมพันธ์จะช่วยทำให้สมาชิกมีความปรารถนาดีต่อกัน เกิดการช่วยเหลือกัน และเรียนรู้จากกันและกัน ทำให้บุคคลสามารถอยู่ในสังคมอันกว้างใหญ่กับเพื่อนมนุษย์อย่างมีความสุข ในทางตรงกันข้าม ถ้ากลุ่มชนใดเต็มไปด้วยการตั้งข้อรังเกียจกัน ไม่สนใจใยดีต่อกัน พฤติกรรมของกลุ่มนั้น ๆ ก็จะก้าวร้าวยุ่งเหยิงไม่มีระเบียบ ทำให้ผลงานของกลุ่มต้องสูญเสียไปเปล่า ๆ อย่างน่าเสียดาย

เด็กเริ่มรู้จักมนุษยสัมพันธ์โดยการติดต่อกับบิดามารดา ก่อน แล้วจึงขยายวงไปถึงญาติพี่น้องและเพื่อน บิดามารดาเป็นบุคคลแรกที่ให้การอบรมและสนองความต้องการเบื้องต้นของเด็ก เมื่อเด็กมีอายุเข้าวัยเรียน ขอบเขตของความสัมพันธก็ขยายไปยังเพื่อนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน ในวันหนึ่ง ๆ เด็กได้อยู่กับเพื่อนที่โรงเรียนเป็นเวลานาน เพื่อนที่เรียนอยู่ชั้นเดียวกันมักจะเข้าเป็นเพื่อนที่ใกล้ชิดกันมาก และอาจยังเป็นเพื่อนกันต่อไปในชั้นสูง สัมพันธภาพในระหว่างเพื่อนบางครั้งก็เข้าไปในทางที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน บางครั้งก็เป็นการกีดกันให้เสียผลการเรียน ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของเด็กมักเปลี่ยนไปตามแรงชักจูงของเพื่อน เจนนิง¹ กล่าวว่า “ความสงสัยขยาดและความเกียติของเด็กแต่ละคนส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความมั่นคงปลอดภัยที่เขาได้รับจากเพื่อนที่เขาเรียนและเล่นด้วยกัน” ขณะที่เด็กเรียนกับครูหรือเล่นกับเพื่อน เขาจะแสดงออกถึงวิธีการต่อสู้และขบปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมาย

¹ Jennings, Helen, H., Sociometry in Group Relations, American Council on Education, 1959. p. 4.

ที่เขาตั้งไว้ โลกแคบ ๆ เฉพาะตัวของเด็กจะขยายไปสู่โลกที่มเพื่อนฝูงอันประกอบด้วยบุคคลที่มีลักษณะนิสัยใจคอต่าง ๆ กัน เขาจะหัดสังเกตหัดเรียนรู้อุปนิสัยของเพื่อน แล้วเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนไปตามเพื่อน เพื่อก้าวไปสู่วุฒิภาวะทางสังคม

ภายในห้องเรียนหนึ่ง ๆ นั้น ครูจะสังเกตได้ว่าเด็กบางคนมีเพื่อนชอบมาก บางคนเพื่อนไม่ค่อยสนใจใยดี บางคนถูกเพื่อนเกลียดชังรังแก ความรู้สึกต่อกันในระหว่างเด็กเหล่านั้นย่อมจะกระทบกระเทือนจิตใจของเด็กและส่งผลไปถึงการเรียนในชั้นของเด็ก และการสอนของครูกด้วย โอลสัน² กล่าวว่า "การเรียนรู้อันหนึ่งของเด็กจะบังเกิดผลดียิ่งจนถ้าเด็กได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น สิ่งแวดล้อมที่ดีแก่สถานหรือบุคคล ความสัมพันธ์กับผู้อื่น และบรรยากาศของกลุ่ม" นักจิตวิทยาหลายท่านก็ได้กล่าวไปในทำนองเดียวกันว่า เด็กที่มีเพื่อนฝูงมากมักจะเห็นเด็กที่มีลักษณะว่าเริ่งคล่องแคล่ว หรือมีความสามารถพิเศษในตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนเด็กที่ไม่ค่อยมีเพื่อนมักจะเห็นเด็กฉลาดกลัว หรือขาดคุณลักษณะที่เพื่อนในวัยนั้น ๆ ยกย่องบูชา มักจะเกิดความรู้สึกกตัญญูไว้ในใจ และค่อย ๆ ถอยตัวออกจากเพื่อนไปทีละน้อย ๆ จนอาจกลายเป็นเด็กที่ต่อต้านสังคม ดังนั้นพฤติกรรมทางสังคมของเด็กจึงมีความสำคัญและน่าศึกษาอย่างยิ่ง ถ้าครูและบิดามารดาได้เข้าใจเรื่องนี้ให้ลึกซึ้งและกว้างขวาง ก็อาจช่วยเด็กให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และอาจช่วยเหลือนำให้เด็กรู้จักปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับและเป็นที่รักใคร่ของเพื่อนฝูง เด็กก็จะมีความสุขใจ สามารถดำเนินชีวิตของเขาให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตัวเอง ต่อเพื่อนและต่อสังคมเป็นส่วนรวม

ความมุ่งหมายในการค้นคว้า

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ได้มีโครงการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการของเด็ก ในด้านที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของเพื่อนต่อการเรียนรู้ของเด็กนั้น ผู้ทำการวิจัยค้นคว้ามุ่งจะศึกษาเกี่ยวกับทางเลือกเพื่อนและการปฏิเสธเพื่อนของเด็ก ว่ามีอิทธิพลในการส่งเสริมหรือขัดขวางการเรียนรู้และการปรับตัวของเด็กอย่างไรบ้าง เด็กในชั้นประถมศึกษาตอนต้นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกหัวหน้าชั้นของตนอย่างไรบ้าง เด็กสามารถทายใจเพื่อนได้ถูกต้องเพียงไร ว่าใครจะเลือกตนบ้าง นอกจากนั้นยังจะศึกษาทัศนคติของพ่อแม่ต่อการคบเพื่อนของเด็กว่า จะมีอิทธิพลต่อฐานะทางสังคมของเด็กในโรงเรียนอย่างไรบ้าง

2 Olson, Willard C., Child Development, D.C. Heath and Company, Boston p. 408.

ความสำคัญของการค้นคว้า

การค้นคว้าโดยใช้วิธีการทางสังคมมีต้นจะช่วยให้เห็นภาพการเคลื่อนไหวของเด็กที่เรียน อยู่ในห้องเรียนเคียงกันอย่างแจ่มแจ้ง ซึ่งบางครั้งอาจสังเกตได้ยาก ขวดยากาคทชวนให้เด็ก อยากเรียนหรือเบอหนายการเรียน กเนองมาแต่การติดตอสัมพันธชงกันและกันในระหว่างกลุ่ม เด็ก พัฒนาการของเด็กจะสมบรูณกเมื่อเด็กได้เคยโตไปพรอม ๆ กับเพื่อนฝูง ได้เรียนวิธีการ ทอสและแกไขญหาเพื่อปรับตัวให้ชากยผอนในสังคม ผู้ทำการค้นคว้างหวังว่าผลของการค้นคว้าง นี้จะช่วยให้ทราบถึงอิทธิพลของการเลือกเพื่อนและการปฏิเสธเพื่อนของเด็กว่า มีผลหรือเป็นภัย ต่อการเรียนรูชงเด็กอย่างไรบ้าง มีองค์ประกอบอะไร ซึ่งทำให้กลุ่มเด็กสามารถประกอบกร งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกระสวนทาง สังคมสัมพันธ์ ในระหว่างเด็กเป็นไป ในรูปใด เพื่อควรจะสามารวจักสภาพแวดล้อมให้แก่เด็ก ได้อย่างเหมาะสม และช่วยเด็กให้ปรับตัวจน สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า

การศึกษาคความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในกลุ่มสังคมหนึ่ง ๆ ได้ดำเนินมาเป็นเวลานาน แล้ว โมรีโน (1958) ผู้ซึ่งได้ทำการค้นคว้าในเรื่องสังคมสัมพันธ์โดยละเอียด เคยกล่าวไว้ว่า นับตั้งแต่ค.ศ. 1938 เป็นต้นมา ได้มีการเคลื่อนไหวในการทำสังคมมิติกันชนในสหรัฐ อเมริกา เริ่มต้นด้วยสมาคมแพทย์แห่งรัฐนิวยอร์ก นำเอาแผนภูมิสังคมมิติออกแสดงเป็น นิทรรศการในการประชุมครั้งหนึ่ง ปรากฏว่าแผนภูมิสังคมมิติได้ก่อให้เกิดความสนใจอย่าง ยงชนในบรรดาแพทย์ จิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ และผู้เชี่ยวชาญทางโรคประสาททั้งหลาย ที่มาร่วมประชุมกันในครั้งนั้น ครั้งแรกก็ดูเหมือนว่าสังคมมิติเป็นสิ่งที่มีความสำคัญไม่มาก นักในคานวิชาการ ต่อมาเมื่อเห็นประโยชน์และได้นำ ไปใช้อย่าง กว้าง ขวาง เพื่อขยายความรู ในคานความสัมพันธ์ชงบุคคลในหมู่คณะมีต่อกันทั้งในวงการแพทย์และการศึกษา

อันที่จริงความคิดเกี่ยวกับการนำสังคมมิติมาใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาสังคมสัมพันธ์ ได้เริ่มมาตั้งแต่ ค.ศ. 1928 ซึ่งเป็นปีที่ โมรีโน (1958) ได้เริ่มพิมพ์หนังสือชื่อว่า Da Stegreiftheater ในหนังสือเล่มนี้ โมรีโน เขียนขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่จะค้นคว้าทดลอง เพื่ การวิจัยปฏิกรยาชงเกิดชนระหว่างบุคคลในกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อการศึกษาเกี่ยวกับสังคมมิติตนเอง

สำหรับทางการศึกษาปรากฏว่าการค้นคว้าให้เห็นสัมพันธภาพอันแท้จริงซึ่งเด็กมีต่อกันนั้นมีความสำคัญยิ่ง เพราะการเรียนในโรงเรียนนั้นย่อมเกิดขึ้นในชั้นเรียน เป็นส่วนใหญ่ การจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นชั้นเรียน ย่อมเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ครูจะศึกษาพัฒนาการทางสังคมของเด็กในวัยต่างๆ โดยอาศัยสังคมมีที่ภายในชั้นเรียน เป็นเครื่องประกอบได้เป็นอย่างดี

1. สังคมมีตึกับพัฒนาการทางสังคม จากการค้นคว้าตอนหนึ่งของ โมรีโน (1959) ปรากฏว่าเมื่อดูจากผลของการศึกษาทางสังคมมีตึกับพัฒนาการทางสังคมของเด็กอาจจะแบ่งได้เป็น 8 ชั้น คือ

ก. ตั้งแต่วัยเด็กเล็ก ๆ จนถึงอายุ 7-9 ปี อยู่ในขั้นเตรียมการเข้าสู่สังคม คือเด็กวัยนี้ยังไม่รู้จักร่วมมือกันเท่าใดนัก การเลือกเพื่อนก็เป็นไปอย่างประประสคแต่โอกาส มีการเลือกกันและกันแต่เพียงเล็กน้อย ยิ่งเด็กเล็กเท่าใดก็ยังมีจำนวนคนที่ไม่ถูกเลือกมากขึ้น

ข. เด็กอายุ 7-9 ปี ถึง 13-14 ปี อยู่ในระยะแรกทรู้จักการร่วมมือกัน มีพัฒนาการทางสังคมดีกว่าพวกแรก รู้จักเลือกเพื่อนคู่หรือเลือกกันและกันมากขึ้น และมีจำนวนผู้ถูกปฏิเสธน้อยลง

ค. เด็กอายุ 13-14 ปีขึ้นไป อยู่ในระยะที่สองของการรู้จักเข้าสู่สังคม ปรากฏว่าในระยะนี้เด็กรู้จักร่วมมือกับผู้อื่นอย่างเต็มที่ รู้จักผ่อนปรนและเอาอกเอาใจผู้อื่นยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

อนึ่ง โมรีโน (1959) กล่าวว่าถ้าจะแบ่งเด็กออกเป็นวัยต่างๆ ตามลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเพศก็จะไดดังนี้ คือ

ก. ก่อนอายุ 6-8 ปี ในการเลือกเพื่อนเด็กไม่ค่อยคิดว่าจะเป็นเพศเดียวกันกับตนหรือไม่ สดแต่ที่ว่าพอใจใครก็เลือกโดยไม่คำนึงถึงเพศ

ข. อายุ 8-13 ปี เด็กจะพัฒนาในการเลือกเพื่อนเพศเดียวกันกับตนเป็นครั้งแรก

ค. อายุ 13-15 ปีขึ้นไป เด็กอาจจะกลับไปเลือกเพื่อนโดยไม่คำนึงถึงว่า เขาจะเป็นเพศเดียวกันกับตนหรือไม่อีกครั้งหนึ่ง หรือรู้จักเลือกเพื่อนต่างเพศบ้าง แต่ในบางรายเด็กอายุ

13-17 ปี ขึ้นไป อาจจะกลับเลือกเพื่อนเพศเดียวกันอย่างจริงจังกว่าในชนท 2 เสียอีกก็มี ทั้งนี้ย่อมสุดแต่องค์ประกอบอื่น ๆ อีกด้วย

ผลของการค้นคว้าของ นอร์ทเวย์และมิลตัน (1964-1965) โดยใช้การทดสอบสังคมมิติ กับชนเด็กเล็กที่โรงเรียนอนุบาลเซนต์ยอช ในโทรอนโต ประเทศแคนาดา ปรากฏว่า เด็กเล็ก ซึ่งมีอายุระหว่าง 2 ขวบ 11 เดือนขึ้นไป จนถึง 5 ขวบ 5 เดือนนั้น ยังคงอยู่ในโรงเรียนนานเท่าไร ก็ยังรักเลือกเพื่อนและใคร่ขโมยจากเพื่อนเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาที่เรียนอยู่ในโรงเรียนนั้น

2. สังคมมิติกับแบบการปกครองในห้องเรียน การค้นคว้าของ เจนนิงส์ (1948-1959) แสดงว่าในชั้นเรียนซึ่งมีการสมาคมกันโดยเสรีนั้น เด็กอายุ 6 ขวบ ซึ่งกำลังเรียนชั้นประถมศึกษา 1 ก็ได้มีการเลือกกันและกันเป็นจำนวนหลายคู่ และมีการเลือกเพศตรงกัน ซ้ำมอยู่หลายคู่เหมือนกัน ส่วนเด็กชั้นประถมศึกษา 6 ก็ได้มีการเลือกกันและกันอย่างกว้างขวาง ระหว่างเด็กชายกับเด็กหญิง เด็กนี้ใคร่ใคร่ขโมยและแสดงการเลือกเช่นเดียวกับเพื่อนไม่ต่างจากเด็กผู้ชาย ส่วนในชั้นเรียนที่ครูบังคับให้อยู่ในระเบียบวินัยอย่างเฉียบขาด คือ ถือว่า การเชอพงครและทำตามครูเป็นสำคัญนั้น ปรากฏว่าเด็กไม่เคยมักมีการเลือกกันและกัน ส่วนมาก มีแต่การเลือกทางเดียว คือเมื่อเด็กคนหนึ่งเลือกใครแล้วก็ไม่ใคร่ขโมยเลือกตอบ แม้ว่าเด็กเหล่านั้น จะอยู่ชั้นประถมศึกษา 5 แล้วก็ตาม การเลือกกันและกันยังมนน้อยกว่าเด็กชั้นประถมศึกษา 1 ซึ่งมีการสมาคมกันโดยเสรี นักเขียนการแสดงว่าแบบของการปกครองที่ใช้ในห้องเรียน ย่อมเป็นองค์ ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการเลือกกันและกันในหมู่เด็กชั้นหนึ่ง ๆ

3. การรวมกลุ่มน้อยในกลุ่มใหญ่ ในชั้นเรียนหนึ่งๆ อาจจะมีเด็กกลุ่มน้อยที่สนิทสนมกันเป็นพิเศษอยู่ในกลุ่มใหญ่ ในแผนผังสังคมสัมพันธ์จะเห็นว่าเด็กเลือกกันเป็นลูกโซ่ หรือเป็นรูปสามเหลี่ยม ไมร์โน (1958) สังเกตเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกลุ่มน้อยในกลุ่มใหญ่ นั้น จะปรากฏขึ้นเมื่อเด็กอยู่ราวๆ ชั้นประถมศึกษา 8 ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา 4 ถึง 8 นั้น ปรากฏว่าเด็กเพศเดียวกันจะรวมกลุ่มกันชนในกลุ่มใหญ่อย่างเห็นชัดชชช อนึ่ง ไมร์โน สังเกตเห็นว่าตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา 5 ขึ้นไป เด็กแสดงแนวโน้มในการเลือกเพื่อนซึ่งเป็นเชื้อชาติเดียวกัน เป็นต้นว่า เด็กอิตาเลียนเลือกเพื่อนชาวอิตาเลียนด้วยกัน เด็กยิวและเด็กเยอรมันก็มีแนวโน้มทำนองนี้เหมือนกัน อนึ่ง เด็กผู้ชายก็แสดงการรังเกียจไม่ยอมเลือกเด็กผิวดำ แนวโน้มดังกล่าวนี้ไม่อาจเห็นได้ชัดในกลุ่มเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน หรือเด็กชั้นประถมศึกษา 1-2 และ 3 แม้ว่าจะมีเด็กหลายเชื้อชาติรวมอยู่ในชั้นเดียวกันก็ตาม

4. ผลของการทดสอบสังคมมิติในประเทศไทย จากผลของการค้นคว้าของสถาบันระหว่างชาติ สำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ซึ่งเขียนโดย บุญยัง เจริญยัง และคาซุโอะ มิยาเกะ (1958) พอที่จะสรุปได้ดังต่อไปนี้

ก. เด็กชั้นประถมศึกษา 2 ชั้นไปจนถึงชั้นประถมศึกษา 4 เลือกเพื่อนและไต่รับเลือกจากเพื่อนเพิ่มขนตามชั้นเรียน และเมื่อเปรียบเทียบเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่าง ๆ กันแล้วปรากฏว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง เลือกเพื่อนและไต่รับเลือกจากเพื่อนมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ แม้ว่าเด็กจะเรียนอยู่ในระดับชั้นเดียวกัน

ข. ในการเลือกหัวหน้า เด็กชั้นประถมศึกษา 2 ยังไม่แสดงความคิดอันแจ่มแจ้งเกี่ยวกับทางเลือกหัวหน้า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนก็จะเห็นว่าในโรงเรียนที่เด็กส่วนมากมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง อัตราเฉลี่ยในการเลือกหัวหน้าสูงกว่าโรงเรียนที่เด็กส่วนมากมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ

ค. การปฏิเสธไม่เลือกเพื่อน ปรากฏว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง ได้ปฏิเสธไม่เลือกเพื่อนมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ

ง. อัตราการเลือกซึ่งกันและกัน และปฏิเสธซึ่งกันและกัน ปรากฏว่าสูงขนตามระดับชั้นเรียนและเมื่อเปรียบเทียบการเลือกซึ่งกันและกันแล้ว ปรากฏว่าการเลือกซึ่งกันและกันสูงกว่าการปฏิเสธซึ่งกันและกันทุกระดับชั้นเรียน

จ. เมื่อขอให้เด็กทายว่าผู้ใดจะเลือกตนและไม่เลือกตน ผลของการวิเคราะห์ค่าคอบของเด็กปรากฏว่าอัตราการทายถูกสูงขนตามลำดับชั้นเรียน แต่ในการทายว่าผู้ใดจะเลือกตนบ้างนั้นปรากฏว่า เด็กทายถูกมากกว่าในการทายว่าผู้ใดจะไม่เลือกตนบ้าง

ฉ. เปรียบเทียบการเลือกหัวหน้ากับการเลือกเพื่อน ปรากฏว่าเด็กชั้นประถมศึกษา 2-4 ส่วนมากเลือกหัวหน้าจากเพื่อนที่ตนชอบมากที่สุด หรือถกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า เด็กเลือกหัวหน้าและเลือกเพื่อนโดยอาศัยลักษณะอย่างเดียวกันเป็นเครื่องตัดสิน

³ Charoenying, B. and Miyake, K., The Results of a Sociometric Test, Working Paper V, International Institute for Child Study, Bangkok, 1958.

ช. เปรียบเทียบการเลือกหัวหน้าจากการท้าวว่าควรจะเลือกคนนั้น ๆ เป็นหัวหน้าหรือไม่
มากกว่าเด็กชั้นประถมปีที่ 3 และ 4 ท้าวว่าการเลือกหัวหน้าของตนกับของครูจะตรงกันมาก
น้อยกว่าเด็กชั้นประถมปีที่ 2

การแปลความหมายของคะแนนเกี่ยวกับฐานะทางสังคมมีติ จากการศึกษาค้น
ว่าเกี่ยวกับสังคมมีติอย่างละเอียด นอร์ทเวย์ (1952) กล่าวว่า ถ้าเราจะแปลความหมาย
ของคะแนนที่ได้จากการทดสอบสังคมมีติก็อาจสรุปได้ดังต่อไปนี้

ก. สถานะทางสังคมมีติของแต่ละบุคคลย่อมต่างกัน แม้ว่าในบางครั้งจะมีบุคคล
ที่คะแนนคือ จำนวนครั้งที่ได้รับเลือกเท่ากัน เวลาแปลความหมายก็ต้องคำนึงถึงส่วนประกอบ
ของคะแนนเหล่านั้น เช่น บุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคลซึ่งล้วนแตกต่างกัน

ข. ไม่มีใครจะเป็นที่นิยมชมชอบของทุกคนไป และก็มีน้อยรายที่บุคคลจะถูกปฏิเสธ
จากเพื่อนฝูงโดยสิ้นเชิง

ค. สถานภาพทางสังคมของบุคคลหนึ่ง ๆ ในกลุ่มหนึ่ง ๆ ย่อมพอจะเป็นเครื่องชี้
ฐานะทางสังคมมีติของบุคคลนั้น ๆ ในกลุ่มเดียวกันในเวลาต่อไปข้างหน้า

ง. ฐานะทางสังคมมีติซึ่งได้จากกลุ่มปกติย่อมไม่เกี่ยวกับเขาวนหรืออายุสมองหรือ
อายุตามปฏิทิน แต่ย่อมเกี่ยวกับทักษะอยู่บ้างเล็กน้อย ถ้าทักษะนั้นเป็นเรื่องสำคัญของกลุ่ม และ
ย่อมเกี่ยวกับการปรับปรุงตัวให้เข้ากับสังคมและการมีส่วนร่วมในสังคมอยู่มาก

จ. ฐานะทางสังคมมีติย่อมเป็นดัชนีอันหนึ่งซึ่งให้เห็นว่าบุคคลนั้น ประสบการณ์ให้
เข้ากับขนบธรรมเนียมของสังคมนั้น และรู้ว่าอะไรผิดอะไรถูก อะไรดีอะไรชั่วตามแบบของกลุ่ม
มิได้เป็นเครื่องวัดความชอบนั้นคงทางจิตใต้อย่างใกล้เคียงเท่าใดนัก

6. ฐานะทางสังคมมีติกับบุคลิกภาพ จากการศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างสังคมมีติ
กับองค์ประกอบอื่น ๆ นอร์ทเวย์⁴ (1952) ได้รายงานการค้นคว้าของ โลบ (1941) บารอน
(1951) ฮิล (1941) เกรบโค (1946) เจอราด (1949) วิคตอร์ (1946) และ โฮสเทค
(1951) ซึ่งพอจะสรุปได้ว่าคะแนนสังคมมีติของบุคคลหนึ่ง ๆ ย่อมเป็นเงาส่งสะท้อนให้เห็นว่าคน
คนนั้นได้พยายามกระทำการอันเป็นที่ยอมรับนับถือของกลุ่มเพียงไร ดังนั้นสังคมมีติจึงเป็น
เครื่องแสดงว่าเขาได้พยายามปรับปรุงตัวให้เข้ากับสังคมภายนอกเพียงไร

⁴ Northway, M. L., A Primer of Sociometry, University of Toronto Press, 1958, pp. 29-30.

อนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบฐานะทางสังคม มีติ กัยการ ทดสอบ บุคลิกภาพ เช่น Rorschach
ปรากฏว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีติปานกลางนั้น มักจะมีสัมถลยทางบุคลิกภาพดีกว่าเด็กที่มี
ฐานะทางสังคมมีติสูงที่สุดหรือต่ำสุด นอร์ทเวย์ (1952) ได้อ้างคำกล่าวของ วิกคอร (1946)
ดังต่อไปนี้

“ผลการทดสอบรชชชปรากฏว่า เด็กที่มีฐานะทางสังคมมีติสูง ใหวทันท้องสิ่งแวดล้อมมากกว่า
เด็กที่มีฐานะทางสังคมมีติปานกลางหรือต่ำ เช่นผลกเฝที่จะใช้จังหวัดหรือบรรยากาศของสถาน-
การณต่างๆ ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะให้ผู้อื่นรักใคร่
เช่นคุณมีความโน้มน้องที่จะมองดูสถานการณต่างๆ ในแง่ประเพณีนิยม และพยายามที่จะให้
ผู้อื่นเห็นชอบกัยการกระทำของตน ส่วนเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีติต่ำนั้น มักมีความสามารถ
น้อยกว่าในการควบคุมอารมณ์ ทั้งยังถอดตนเองเป็นใหญ่ หงคหิดและว่ามากกว่าอีกด้วย เด็ก
ที่มีฐานะทางสังคมมีติต่ำมักไม่สามารถแสดงปฏิกิริยาต่อสถานการณต่างๆ แต่ก็อยากจะมี
ส่วนร่วมในสถานการณนั้นๆ ด้วย ในหมู่เด็กที่มีฐานะทางสังคมมีติสูงและต่ำนั้น มักมีเด็กที่
มีขญุหารนแรงทางอารมณ์ปะปนอยู่ด้วยมากกว่าในหมู่เด็กที่มีฐานะทางสังคมมีติปานกลาง ใน
หมู่พวกที่มีฐานะทางสังคมมีติสูงนั้นขญุหารน ดเหมอนจะเกิดจาก โรคประสาท หรือความหวาด
กังวลโดยทั่วไป ส่วนในหมู่พวกที่มีฐานะทางสังคมมีติต่ำนั้นมักเป็นขญุหารนแบบจิตเภท (schizo-
phrenic or schizoid types)”

7. วิธีการที่ใช้ประกอบการทดสอบสังคมมีติ ในการวิเคราะห์ขอมลชงได้จากการ
ทดสอบสังคมมีติตนน ถ้าจะให้มีความหมายกัยการช่วยเหลือเด็กขงชน ก็จะต้องใช้วิธีการ
อนประกอบ เจนนิ่งส์ (1948) ได้แนะนำวิธีการต่อไปนี้เพื่อช่วยติดตามคุณลชงการทดสอบสังคม
มีติ

ก. คำถามที่เป็ดโอกาสให้ตอบได้อย่างเสรี (open questions and themes) เมื่อคร
ต้องการรู้ว่าเด็กกร ลกขยงไรกัยกับตนเองและผู้อื่น อาจจะให้เด็กตอบกัยกับหัวข้อต่อไปนี้
เป็นต้น “สิ่งที่ฉันชอบกัยกับขวฉันเอง” “คนฉันอยากเป็นเหมอน” “สิ่งที่ฉันปรารถนา
ประการ” “สิ่งที่ฉันอยากให้มีการเปลี่ยนแปลง” ฯลฯ

ข. ขนทกประจำวัน ให้เด็กขนทกเรองรวมกัยกับกิจกรรมและประสขการณประจำวัน
หนึ่งๆ หรือ 2 วัน หรือวันโรงเรียนหยุด ฯลฯ ทงนยอมทำให้ทราบว่าเด็กมีความสัมพันธ์กับ
ผู้อื่นอย่างไรในเรื่องใด ทำให้ทราบถึงครอยคร้วและสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอยคร้ว

ค. การสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่บ้าน ในขณะที่วงนศกรก็จะใคร่รู้เกี่ยวกับบ้านของเด็ก เช่น รู้ว่าที่บ้านมีห้องจำนวนเท่าใด มีความเป็นอยู่อย่างไร อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และความสะอาดต่าง ๆ เป็นอย่างไร ฯลฯ

ส่วน คินนิงแฮมและคณะ⁵ (1951) ก็ได้แนะนำวิธีการศึกษาเด็กไว้หลายวิธี เช่น

ก. วิเคราะห์สังคมของห้องเรียน (Social Analysis of the Classroom) โดยเขียนลักษณะต่าง ๆ ของเด็กไว้เป็นข้อ ๆ แล้วให้นักเรียนเต็มช่อเพื่อนที่เขาเห็นว่ามลักษณะตรงตามที่กล่าวไว้ ตัวอย่างเช่น

- 1) คนเหล่านี้ชอบหันหน้าหันหลังเดินไปมารอบห้อง
.....
.....
.....
- 2) คนเหล่านี้ชอบนั่งเรียงร้อยในทชของตน
.....
.....
.....

ข. ปฏิกริยาต่อรูปภาพ (Reactions to Pictures) มีจุดมุ่งหมายจะต้องการทราบทัศนคติของเด็กต่อวัฒนธรรมภายในกลุ่มของเขา ตัวอย่างคำถามนำไปในแผ่นภาพที่กลุ่มเด็กต่อช่กัน เด็กชายและเด็กหญิงส่วนมากต่อช่กัน

- 1) เด็กในวัยของท่านต่อช่กันด้วยเรื่องอะไร ?
.....
- 2) ท่านคิดว่าผู้ใหญ่เขาต่อช่กันด้วยเรื่องอะไร ?
.....
- 3) เด็กเล็ก ๆ กว่าท่านเขาต่อช่กันด้วยเรื่องอะไร ?
.....

⁵ Cunningham, R. and Associates, Understanding Group Behavior of Boys and Girls, Teachers College, Columbia University, New York, 1951. pp. 401-440.

ค. ศึกษาส่วนประกอบของกลุ่ม (Study of Group Composition) โดยให้เด็กเขียน

ชื่อเพื่อนที่มีลักษณะตรงกับลักษณะที่ต้องการทราบ ตัวอย่างเช่น

1) อาย มากที่สุด	น้อยที่สุด .....
2) พัฒนาการ มีวุฒิภาวะมากที่สุด	มีวุฒิภาวะน้อยที่สุด .....
3) เพื่อนฝูงชอบ ชอบมากที่สุด	ชอบน้อยที่สุด .....

สรุป การใช้สังคมมิติเพื่อศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในกลุ่มหนึ่ง ๆ เริ่มมีมากกว่า 40 ปีแล้ว แต่สังคมมิติเริ่มมีผลจากแพร่หลายเมื่อประมาณ 30 ปีมานี้ วงการศึกษาได้นำสังคมมิติมาใช้ในระยะกว่า 20 ปีมานี้ สังคมมิติใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาพัฒนาการทางสังคม เพื่อเป็นเครื่องชั่งแบบแห่งการปกครองภายในห้องเรียน เพื่อให้เห็นลักษณะการที่บุคคลกลุ่มน้อยรวมกันอยู่อย่างใกล้ชิดภายในกลุ่มใหญ่

การทดสอบสังคมมิติจะมีประโยชน์ต่อการศึกษาสังคมสัมพันธ์อย่างใด ถ้าได้ใช้วิธีการศึกษาลักษณะทางสังคมอย่างอื่นประกอบด้วย

คำจำกัดความของศัพท์เฉพาะที่ใช้ในรายงานนี้

✓ สังคมมิติ (Sociometry) หมายถึง วิธีการศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลในกลุ่ม โดยถามความรู้สึกของสมาชิกแต่ละคนที่มีต่อเพื่อนในกลุ่มนั้น

คะแนนทางสังคมมิติ (Sociometric Score) คือ จำนวนครั้งที่เด็กแต่ละคนได้ริบเลือกเป็นเพื่อน หรือจำนวนครั้งที่เด็กถูกเพื่อนปฏิเสธ

ฐานะทางสังคมมิติ (Sociometric Status) หมายถึง ฐานะของบุคคลโดยถือจำนวนครั้งที่ทั้งหมดที่เพื่อนบอกอยากเลือกเขาในแต่ละสถานการณ์เป็นเกณฑ์

ดาว (Star) หมายถึง เด็กที่เพื่อนชอบมาก และไ้รักใคร่แนะนำเลือกจากเพื่อนมาก

ผู้ถูกปฏิเสธ (Rejectee) หมายถึง เด็กที่เพื่อนเขย่งขจะไม่อยากไ้เขาเป็นเพื่อน

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง อารมณ์ที่แสดงออกอย่างมั่นคงต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดี (Positive) ชั่วร้าย (Negative) หรือเป็นกลาง (Neutral) ก็ได้

การปรับตัว (Adjustment) หมายถึง ความสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีพฤติกรรมโน้มน้าวไปในทางที่สังคมยอมรับ

ข้อสมมติฐาน

การเลือกเพื่อน และการปฏิเสธเพื่อนของเด็กที่เรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะมีความแตกต่างกันดังนี้

1. เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีฐานะทางสังคมที่ดีสูงกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
2. เด็กที่มีฐานะทางสังคมที่ดีสูง จะมีการปรับตัวดีกว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมที่ดีต่ำ
3. ทัศนคติของพ่อแม่ต่อการคบเพื่อนของเด็กจะมีอิทธิพลต่อฐานะทางสังคมที่ดีของเด็ก

 วิทยาลัยศึกษาศาสตร์
 กรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

วิชาเนนการคนควา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการคนควา เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาหนง 8 ห้องเรียน ของโรงเรียน 2 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 118 คน โรงเรียนแรก คือ โรงเรียนบ้านพรานเหมือน จังหวัดอุดรธานี ใช้ นักเรียน 1 ห้องเรียน จำนวน 47 คน เป็นชาย 28 คน หญิง 24 คน อายุเฉลี่ยของชั้น 7 ปี 8 เดือน อายุสูงสุดของเด็ก คือ 9 ปี 5 เดือน และอายุต่ำสุด 6 ปี 10 เดือน โรงเรียนหลัง คือ โรงเรียนอเม็ง จังหวัดเซียงใหม่ ใช้ นักเรียน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนหนงมีนักเรียน 28 คน เป็นชาย 9 คน หญิง 14 คน อายุเฉลี่ย 8 ปี 6 เดือน เด็กอายุมากที่สุด 10 ปี 1 เดือน อายุต่ำที่สุด 6 ปี 10 เดือน อีกห้องเรียนหนงมีนักเรียน 49 คน เป็นชาย 21 คน หญิง 22 คน อายุเฉลี่ย 7 ปี 5 เดือน เด็กที่อายุมากที่สุด คือ 9 ปี 10 เดือน น้อยที่สุด 5 ปี 8 เดือน

นักเรียนชั้นประถมศึกษา 1 ของโรงเรียนบ้านพรานเหมือน เรียนหนังสือกันบนศาลาวัดรวมกันชนอน ๆ อีก 8 ชั้น คือ ชั้นประถมศึกษา 2, 3 และ 4 จึงมีปัญหาเรื่องเสียงรบกวนซึ่งมาจากการสอนวิชาต่าง ๆ กันในสถานทีเดียวกัน ส่วนนักเรียนของโรงเรียนอเม็ง แบ่งออกเป็น 2 ห้องเรียน และเรียนอยู่คนละแห่งห่างไกลกันพอสมควร ชั้นประถมศึกษา 1 ห้อง ก. ประกอบด้วยนักเรียนซึ่งเคยเรียนในโรงเรียนนนมาแล้ว 1 ปี และในปีต่อไปได้เรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษา 1 อีก มีห้องเรียน มานัง โตเรียน จัดชั้นอย่างเป็นระเบียบกว่าห้อง ข. ซึ่งเรียนในศาลาวัด และนักเรียนส่วนมากเป็นนักเรียนเข้าใหม่ มีนักเรียนชาชนปะปนอยู่บ้าง

นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 8 ห้องเรียนนี้ แต่ละห้องได้ถูกแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม ตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง และต่ำ วิชาการแบ่งใช้วิธีการเปรียบเทียบผลการเรียนทีละคู่ (Paired Comparison) ผู้ทำการวิจัยได้ขอให้ครูประจำชั้นเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนของเด็กทีละคู่ว่าใครจะเรียนเก่งกว่ากัน จำนวนคู่ที่จัดขึ้นโดยวิธีคัดคณะตัวสลย (Combination) เช่น นักเรียนของโรงเรียนบ้านพรานเหมือน 47 คน จำนวนคู่คณะตัวสลยจะมีจำนวน $47C_2$ เท่ากับ 1,081 คู่ โดยไม่ซ้ำกัน

เมื่อแบ่งนักเรียนออกตามกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าวแล้ว ปรากฏจำนวนนักเรียนแยกตามเพศ ชายและหญิง ในตารางที่ 1.

ตารางที่ 1

จำนวนเด็กในกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามเพศและตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	โรงเรียนบ้านพรานหมอน			โรงเรียนอนุเม็ง					
	ชั้นประถมศึกษา 1			ชั้นประถมศึกษา 1 ก.			ชั้นประถมศึกษา 1 ข.		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สูง	8	7	15	2	6	8	6	8	14
กลาง	8	8	16	2	5	7	8	7	15
ต่ำ	7	9	16	5	3	8	7	7	14
รวม	23	24	47	9	14	23	21	22	43

วิธีดำเนินการทดสอบ

1. ขอบทดสอบ

ก. ขอบทดสอบ "สังคมมิติ" ผู้ทำการวิจัยได้ใช้ขอบทดสอบสังคมมิติซึ่งสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก คิดขึ้นใช้ทดสอบแก่เด็กชั้นประถมศึกษา ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา 1 ถึงชั้น 4 มาแล้วรวมทั้งหมดด้วยกัน 7 ข้อ ได้ใช้ทดสอบเด็กที่โรงเรียนบ้านพรานหมอนเพียง 4 ข้อแรก ส่วนเด็กในโรงเรียนอนุเม็ง ผู้ทดสอบได้ใช้ข้อคำถามทั้งหมด 7 ข้อ คำถาม 4 คำถามแรกที่ใช้ถามเด็กนั้น สองคำถามแรกมุ่งจะให้ ได้รายชื่อเพื่อนที่เด็กต้องการเล่นด้วย และไม่ต้องถามการเล่นด้วย สองคำถามหลังมุ่งให้ ได้รายชื่อเพื่อนที่เด็กต้องการนั่งเรียนใกล้ ๆ และที่ไม่อยากให้นั่งเรียนใกล้ ๆ) ทั้งนี้โดยไม่จำกัดจำนวนคนที่เขาต้องการเลือก และต้องการปฏิเสธ สามคำถามสุดท้ายเป็นคำถามเกี่ยวกับการเลือกหัวหน้าชั้น และการทายทายว่าใครจะเลือกเขาเป็นเพื่อนบ้างและใครจะเลือกใครเป็นหัวหน้าชั้น คำถามทั้ง 7 ข้อ มีดังนี้ :-

1) สมมติว่าพวกเราทั้งหมดในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นี้ จะแบ่งพวกเล่นอะไรกันสักอย่าง เวลาเล่นบางคนก็จะไปอยู่พวกนั้น บางคนก็จะอยู่พวกนี้ ถ้าเธอเป็นคนเลือกเพื่อน เธออยากได้ใครข้างมาอยู่ในพวกเดียวกับเธอ

2) มีใครข้างที่เธอไม่อยากจะมาเล่นอยู่ในพวกเดียวกับเธอ เพราะเล่นไม่เข้าชุดกัน หรือมักจะขัดคอกัน

3) สมมติว่าครูของเธออนุญาตให้นักเรียนทั้งหมดในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นี้ เปลี่ยนที่นั่งเรียนได้ตามใจชอบ เธออยากจะได้ใครข้างมานั่งเรียนใกล้ ๆ กันกับเธอ

4) มีใครข้างที่เธอไม่อยากจะให้มานั่งเรียนใกล้ ๆ กันกับเธอ

5) ในบรรดาเพื่อน ๆ ของเธอนั้น เธอลองทายดูซิว่า มีใครข้างจะเลือกเธอไปเล่นกับเขา

6) ถ้าจะมีการเลือกหัวหน้าชั้นกันใหม่ เธอคิดว่าใครจะเป็นหัวหน้าชั้นได้ดี

7) ถ้าครูของเธอเป็นคนเลือกหัวหน้าชั้น ลองทายดูซิว่าครูจะเลือกใครเป็นหัวหน้าชั้น

ข. ข้อทดสอบ "ใครเอ๋ย?" ข้อทดสอบ "ใครเอ๋ย?" ประกอบด้วยข้อคำถาม 88 ข้อ เพื่อให้นักเรียนบอกชื่อเพื่อน ซึ่งมลักษณะนิสัยตรงตามทฤษฎีในแต่ละหัวข้อ (ดูในภาคผนวก)

2. วิธีดำเนินการทดสอบ

ก. ผู้ทำการค้นคว้าได้ทดสอบเด็กในโรงเรียนบ้านพรานเหมือน ในวันที่ 26 เดือน ตุลาคม ถึงวันที่ 4 เดือนธันวาคม และทำการทดสอบเด็กในโรงเรียนอัมมิ่ง ตั้งแต่วันที่ 11 เดือนมิถุนายน ถึงวันที่ 5 เดือนกรกฎาคม

ข. เนื่องจากนักเรียนของทั้ง 2 โรงเรียนยังเขียนไม่คล่อง เพื่อให้เป็นการขจัดกังวล ความวิตกกังวลของเด็กต่อการสอบและการสะกดชื่อเพื่อนของเขา และเพื่อให้เด็กวางใจเป็นกันเองกับผู้ ทดสอบการดำเนินงานทดสอบจึงใช้วิธีคุยถามเด็กทีละข้อ แล้วบันทึกลงในกระดาษคำตอบที่ เตรียมไว้ เวลาที่ใช้ในการทดสอบเด็กแต่ละคน รวบรวม 15 ถึง 20 นาที

วิธีจัดกระทำกับข้อมูล

ผู้ทดสอบได้นำเอาคำตอบของเด็กมาคำนวณวิธีวิธีการทางสถิติเพื่อหาจำนวนครั้งที่เด็ก แต่ละคนได้รบเลือกเป็นเพื่อน และจัดเด็กเข้าในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ตามฐานะทางสังคมมิติ โดย

มีข้อกำหนดดังต่อไปนี้ คือ

1. กลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมีคิสูง (Q_4) ได้แก่เด็กที่ใคร่ขเลือกเป็นเพื่อนในอันดับสูงกว่า 75 เปอร์เซนต์ไต่ลงขึ้นไป
2. กลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมีคิค่อนข้างสูง (Q_3) ได้แก่เด็กที่ใคร่ขเลือกเป็นเพื่อนในอันดับตั้งแต่ 75 เปอร์เซนต์ไต่ลงมาถึง 50 เปอร์เซนต์ไต่
3. กลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมีคิค่อนข้างต่ำ (Q_2) ได้แก่เด็กที่ใคร่ขเลือกเป็นเพื่อนในอันดับตั้งแต่ 50 เปอร์เซนต์ไต่ลงมาถึง 25 เปอร์เซนต์ไต่
4. กลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมีคิต่ำ (Q_1) ได้แก่เด็กที่ใคร่ขเลือกเป็นเพื่อนในอันดับตั้งแต่ 25 เปอร์เซนต์ไต่ลงมา ผลการคำนวณดังกล่าว ปรากฏดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2

จำนวนเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีคิต่าง ๆ กัน

ระดับฐานะทางสังคมมีคิ	สถานการณ่เล่น				สถานการณ่เรียน			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
โรงเรียนบ้านพรานหมอน								
สูง (Q_4)	5	3	2	10	6	3	3	12
ค่อนข้างสูง (Q_3)	4	5	1	10	5	5	4	14
ค่อนข้างต่ำ (Q_2)	3	4	8	15	1	6	4	11
ต่ำ (Q_1)	3	4	5	12	3	2	5	10
รวม	15	16	16	47	15	16	16	47

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ระดับฐานะทางสังคมมีที่	สถานการณ่เล่น				สถานการณ่เรียน			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
<u>โรงเรียนอนุเม็ง (ชั้นประถมปีที่ 1 ก.)</u>								
สูง (Q ₄)	2	2	0	4	1	2	0	3
ค่อนข้างสูง (Q ₃)	3	2	1	6	4	1	3	8
ค่อนข้างต่ำ (Q ₂)	1	2	3	6	1	1	2	4
ต่ำ (Q ₁)	2	1	4	7	2	3	3	8
รวม	8	7	8	23	8	7	8	23
<u>โรงเรียนอนุเม็ง (ชั้นประถมปีที่ 1 ข.)</u>								
สูง (Q ₄)	1	4	0	5	4	5	1	10
ค่อนข้างสูง (Q ₃)	7	2	4	13	4	1	2	7
ค่อนข้างต่ำ (Q ₂)	4	3	5	12	4	2	8	14
ต่ำ (Q ₁)	2	6	5	13	2	7	3	12
รวม	14	15	14	43	14	15	14	43

จากผลของการแบ่งกลุ่มดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้ทดสอบได้ศึกษาแนวโน้มของเด็กแต่ละกลุ่มเปรียบเทียบกับกันในด้านต่อไปนี้

1. การเลือกและการปฏิเสธเพื่อนในสถานการณ่เล่นและสถานการณ่เรียน
2. ลักษณะของการเลือกซึ่งกันและกันในด้านหนึ่ง ๆ ตัวอย่างเช่น เด็กทมิผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง และต่ำ มักจะเลือกเพื่อนและปฏิเสธเพื่อนทมิผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเช่นนี้ และเด็กซึ่งเลือกกันและกันโดยมากอยู่ในกลุ่มใด

8. ความเห็นของเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่าง ๆ กันเกี่ยวกับการเลือกหัวหน้าชั้น
ต่างกันอย่างไ

4. เปรียบเทียบผลการคาดคะเนว่าใครจะเลือกคนข้าง ระหว่างเด็กที่มีฐานะทางสังคมมี
ต่าง ๆ กัน

5. เปรียบเทียบความเห็นของพ่อแม่เกี่ยวกับการมีเพื่อนของเด็ก

6. หากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับตำแหน่งทางสังคมมี
ในสถานการณ์เล่นกับสถานการณ์เรียน

7. เปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กในการเลือกหัวหน้าชั้น

8. ลักษณะนิสัยของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีต่าง ๆ กัน ตามความเห็นของเพื่อน
ร่วมชั้น

9. ลักษณะนิสัยของเด็กที่เพื่อนในกลุ่มที่มีฐานะทางสังคมมีต่าง ๆ กันเลือก

10. ลักษณะนิสัยของเด็กที่เพื่อนเห็นว่าเป็นหัวหน้าชั้นดี

ผลการค้นคว้า

ตามวิธีการกระทำกับข้อมูลดังกล่าวในบทที่สอง ปรากฏผลของการค้นคว้า ดังต่อไปนี้
การเลือกเพื่อนและการปฏิเสธเพื่อน ในสถาน การณ์เล่นและสถาน การณ์เรียน
ด้วยกันในชั้น ผู้ทดสอบได้แยกผลการวิจัยออกเป็น 2 สถานการณ์ คือ

1. การเล่นเกม หมายถึง คำตอบของเด็กต่อคำถามที่ว่า "สมมติว่าพวกเราทั้งหมดในชั้น
ประถมปีที่ 1 นี้ จะแบ่งพวกเล่นอะไรกันสักอย่าง เวลาเล่นบางคนก็จะไปอยู่พวกนั้น บางคนก็
จะอยู่พวกนี้ ถ้าเธอเป็นคนเลือกเพื่อนเธออยากได้ใครบ้างอยู่ในพวกเดียวกับเธอ"

2. การนั่งเรียนด้วยกันในชั้น หมายถึง คำตอบของเด็กต่อคำถามที่ว่า "สมมติว่าครู
ของเธออนุญาตให้เด็กเรียนทั้งหมดในชั้นประถมปีที่ 1 เปลี่ยนที่นั่งเรียนตามใจชอบ เธออยาก
ได้ใครบ้างมานั่งเรียนใกล้ ๆ กันกับเธอบ้าง" แต่ละหัวข้อดังกล่าวแล้วนั้นได้จำแนกออกเป็นหัว
ข้อย่อย ๆ อีก คือ จำนวนครั้งที่เด็กคนหนึ่ง ๆ เลือกเพื่อน และจำนวนครั้งที่เด็กคนหนึ่ง ๆ ได้
รับเลือกจากเพื่อน ทั้งนี้โดยการคำนวณแยกทีละโรงเรียน และแต่ละโรงเรียนก็ได้แยกเด็กออก
เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง และต่ำ ดังที่ได้กล่าวไว้ในเรื่อง
กลุ่มตัวอย่างข้างต้นแล้ว

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
และต่ำ ทั้งในการเล่นและการนั่งเรียนด้วยกันในชั้น กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้
เลือกเพื่อนคิดเป็นรายเฉลี่ยแล้ว มากกว่าคนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอยู่เพียงเล็กน้อย
แต่สำหรับการได้รับเลือกจากเพื่อนแล้ว กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้รับเลือกจาก
เพื่อนจำนวนมากกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างเห็นได้ชัด แต่เป็นที่น่าสนใจคือ
อย่างหนึ่ง คือในโรงเรียนอเม็งซึ่งมี 2 ห้องเรียน ปรากฏผลของการวิจัยห้อง ก. แตกต่างจากที่
กล่าวไว้ข้างต้นบ้าง คือ ในการได้รับเลือกจากเพื่อนนั้นเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงก็ได้
รับเลือกมากกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจนเห็นได้ชัดเท่าใดนัก (สูง 2.88 ต่ำ 2.19)
ทั้งนี้ผู้ทดสอบได้สังเกตเห็นว่า ลักษณะทั่วไปของการจัดชั้นเรียนในโรงเรียนบ้านพรานเหมือน
กับการจัดชั้นเรียนชั้น ข. ของโรงเรียนอเม็งมีความคล้ายคลึงกันอยู่บ้าง เป็นต้นว่าทั้ง 2 ชั้น

นักเรียนมีเสรีภาพที่จะเคลื่อนไหวไปมาภายในชั้นมากกว่าชั้น ก. ของโรงเรียนอเนก อนึ่งเด็กชั้น ก. ของโรงเรียนอเนกเป็นเด็กที่เคยเรียนอยู่ชั้นเดียวกันมาตั้งแต่เกิดแล้ว ส่วนเด็กใน 2 ชั้นที่กล่าวข้างต้นเป็นเด็กที่แรกเข้าใหม่เป็นส่วนมาก อาจจะตั้งข้อสงสัยได้ว่า เด็กที่คุ้นเคยกับชั้นเรียนมากกว่า 1 ปีแล้ว ย่อมมีความมั่นใจ (Confidence) และความอุ่นอกอุ่นใจ (Security) มากกว่าเด็กที่เข้าเรียนใหม่ ๆ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ภายในชั้นเรียน เด็กใหม่จึงแสดงความต้องการเพื่อนในชั้นเรียนมากกว่าเด็กที่คุ้นเคยกับสถานการณ์ในห้องเรียนเช่นอื่นใดแล้ว

ตารางที่ 3

ตัวเลขจำนวนเพื่อนที่เด็กคนหนึ่ง ๆ เลือก และตัวเลขจำนวนครั้งที่เด็กคนหนึ่ง ๆ ได้รับเลือกเป็นเพื่อน

ตัวเลขจำนวนเพื่อน	สถานการณ่เล่น				สถานการณ่เรียน			
	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน							
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
โรงเรียนบ้านพรานหมอน								
จำนวนเพื่อนที่เด็กคนหนึ่ง ๆ เลือก	3.80 (1.51)	3.12 (0.87)	3.13 (2.00)	3.36 (1.05)	2.60 (0.60)	3.12 (1.06)	2.19 (0.80)	2.64 (0.93)**
จำนวนครั้งที่เด็กคนหนึ่ง ๆ ได้รับเลือกเป็นเพื่อน	4.20 (2.69)	3.31 (2.22)	2.62 (1.73)	3.36 (2.36)	3.20 (1.42)	2.44 (1.05)	2.31 (1.10)	2.64 (1.26)
โรงเรียนอเนก (ห้อง ก.)								
จำนวนเพื่อนที่เด็กคนหนึ่ง ๆ เลือก	5.50 (3.43)	6.43 (2.38)	4.63 (3.91)	5.48 (3.04)	2.88 (1.04)	2.13 (1.42)	2.38 (1.10)	2.57 (1.60)
จำนวนครั้งที่เด็กคนหนึ่ง ๆ ได้รับเลือกเป็นเพื่อน	6.25 (2.44)	6.85 (2.12)	3.50 (2.06)	5.48 (2.65)	2.88 (1.45)	2.13 (1.91)	2.38 (1.36)	2.57 (1.89)

* ตัวเลขแถวบน คือ ตัวกลางเลขคณิต
 ** ตัวเลขในวงเล็บ คือ ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ถวเฉลยจำนวนเพอน	สถานการณ่เล่น				สถานการณ่เรียน			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
โรงเรียนอนุเม็ง (ห้องข.)								
จำนวนเพอนท่เด็กคนหน่ง ๆ เลือก	4.14 (1.14)	3.73 (2.12)	3.86 (2.06)	3.93 (2.65)	4.43 (1.45)	4.27 (1.91)	3.07 (1.36)	2.44 (1.89)
จำนวนครท่เด็กคนหน่ง ๆ ไครบเลือกเบ้นเพอน	3.00 (1.80)	2.33 (2.97)	2.90 (1.98)	3.93 (2.41)	3.00 (1.51)	2.47 (2.02)	1.86 (2.12)	2.44 (1.68)

เมอนาผลการคนควาซง สถานขไค้ชอไปทคสอยเค็กซนประถมบ่ท 1 จำนวน 101 คน ในโรงเรียนหมบ้านบางแฆม จังทวค่นครปฐม ในพ.ศ. 2503¹ มาเปรียบเทียบ ปรากฏว่า ในการเล่นถวเฉลยจำนวนเพอนท่เด็กซนประถมบ่ท 1 เลือกเบ้น 4.60 คน ซงนขว่ามากกว่า ถวเฉลยจำนวนเพอนท่เค็กในโรงเรียนบ้านพรานเหมอนเลือก (3.86 คน) และมากกว่าถวเฉลย จำนวนเพอนท่เด็กซนประถมบ่ท 1 ข. ของโรงเรียนอนุเม็งเลือก (3.93 คน) แต่่นอยกว่าถวเฉลย จำนวนเพอนท่เค็กประถมบ่ท 1 ก. ของโรงเรียนอนุเม็งเลือก (5.48 คน)

จากตารางที่ 3 น เห็นไค้ชคว่าทงในสถานการณ่เล่น และสถานการณ่เรียนในชั้น เค็กทมผลล้มฤทธทงการเรียนสูงเลือกเพอนมากคนกว่า และไค้รบเลือกจากเพอนมากคร่งกว่า เค็กทมผลล้มฤทธทงการเรียนต่ำ นขว่าไกลเคียงกับผลการคนควาโดยไค้ซงคมมิตซง ไฟนเช็ก² ว่าเค็กทไค้รบเลือกมากคร่งเบ้นเค็กทมอายบ่ญญาสูงกว่าเค็กทไค้รบการเลือก น้อยคร่ง เมอพิจารณาเกยวกับการเลือกในระหว่งกลุมทมผลล้มฤทธทงการเรียนสูง กลาง และต่ำ พยว่าพวกทมผลล้มฤทธทงการเรียนสูง ส่วนมากไค้รบเลือกจากพวกทมผลล้มฤทธ

1 Staff Members of B.I.C.S., "Social Structure of the Village and School of Bangkok," Working Paper VIII, Bangkok, 1960. p. 6.

2 Feinberg, M.R. "Relation of Background Experience to Social Acceptance," Journal of Abnormal and Social Psychology, 1953. pp. 206-214.

ทางการเรียนด้วยกัน ส่วนพวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนมากก็ได้ รมยเลือกจาก พวกที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำด้วยกัน

ในทำนองเดียวกัน คำตอบที่ได้จากคำถามเกี่ยวกับการไม่เลือกใคร หรือการที่ไม่ได้ รมยเลือกจากใคร ก็ได้นำมาจำแนกออกเป็น 2 สถานการณ์ คือ

1. การเล่น หมายถึง คำตอบของเด็กต่อคำถามที่ว่า "สมมติว่าถ้าเรามีการเล่นอะไร กันสักอย่างหนึ่ง มีใครบ้างที่เธอไม่อยากให้มาเล่นอยู่ในพวกเดียวกับเธอ เพราะเล่นไม่เข้าชุด กันหรือไม่ถูกใจเธอ"

2. การนั่งเรียนด้วยกันในชั้น หมายถึง คำตอบของเด็กต่อคำถามที่ว่า "สมมติว่าครู ของเธออนุญาตให้นักเรียนทั้งหมดในชั้นเปลี่ยนที่นั่งเรียนตามใจชอบ มีใครบ้างที่เธอไม่อยาก ให้เขามานั่งเรียนใกล้ ๆ กันกับเธอ"

ตารางที่ 4

ตัวเลขจำนวนเพื่อนที่เด็กคนหนึ่ง ๆ บอกว่าไม่อยากเลือก และจำนวนครั้งที่เด็กคนหนึ่ง ๆ ถูกเพื่อนเอ่ยชื่อว่าจะไม่อยากเป็นเพื่อน

ตัวเลข	สถานการณ์เล่น				สถานการณ์เรียน			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
โรงเรียนบ้านพรานหมอน								
จำนวนเพื่อนที่เด็กคนหนึ่ง ๆ บอกว่าไม่อยากเลือก	2.27 (1.28)	2.50 (1.58)	1.69 (1.44)	2.15 (1.10)	2.33 (1.08)	2.88 (2.22)	1.94 (1.47)	2.38 (1.76)**
จำนวนครั้งที่เด็กคนหนึ่ง ๆ ถูกเพื่อนเอ่ยชื่อว่าจะไม่อยากเลือก	2.87 (2.15)	2.12 (1.37)	1.50 (1.73)	2.15 (1.85)	3.60 (2.05)	1.88 (1.10)	1.75 (0.75)	2.38 (1.62)

* ตัวเลขแถวบน คือตัวกลางเลขคณิต

** ตัวเลขในวงเล็บ คือความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ตัวเฉลี่ย	สถานการณ่เล่น				สถานการณ่เรียน			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
<u>โรงเรียนอนุเม็ง (ห้อง ก.)</u>								
จำนวนเพื่อนที่เด็กคนหนึ่ง ๆ บอกไม่อยากเลือก	1.75	2.57	2.98	2.22	1.88	2.57	2.12	2.17
	(1.64)	(1.50)	(0.67)	(1.96)	(1.16)	(2.09)	(0.62)	(1.91)
จำนวนครั้งที่เด็กคนหนึ่ง ๆ ถูกเพื่อนเอ่ยชื่อว่าจะไม่อยากเลือก	1.50	2.57	2.62	2.22	1.38	1.86	3.25	2.17
	(0.75)	(1.90)	(2.18)	(1.57)	(1.22)	(1.35)	(0.66)	(1.98)
<u>โรงเรียนอนุเม็ง (ห้อง ข.)</u>								
จำนวนเพื่อนที่เด็กคนหนึ่ง ๆ บอกว่าไม่อยากเลือก	2.14	1.93	1.43	1.84	2.50	1.60	1.36	1.81
	(1.73)	(1.40)	(1.29)	(1.51)	(1.67)	(0.74)	(0.71)	(1.30)
จำนวนครั้งที่เด็กคนหนึ่ง ๆ ถูกเพื่อนเอ่ยชื่อว่าจะไม่อยากเลือก	2.43	1.60	1.50	1.84	2.64	1.67	1.14	1.81
	(1.29)	(1.82)	(1.92)	(1.73)	(1.59)	(1.35)	(1.19)	(1.52)

จากตารางที่ 4 จะเห็นว่า การเปรียบเทียบระหว่างเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ มีแนวโน้มแตกต่างจากผลของการวิจัยที่แสดงไว้ในตารางที่ ๓ อยู่บ้าง คือ ในโรงเรียนบ้านพรานหมอน และในชั้นประถมศึกษา 1 ข. ของโรงเรียนอนุเม็ง ปรากฏว่าทั้งในด้านการเล่น

และการเรียน เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะปฏิเสธเพื่อนหรือถูกเพื่อนปฏิเสธ ไม่อยาก
เลือกเป็นพวกด้วยมากกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างเห็นได้ชัด

ส่วนเด็กชั้นประถมศึกษา 1 ก. ของโรงเรียนอเม็งปรากฏว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะปฏิเสธเพื่อนหรือถูกเพื่อนปฏิเสธน้อยกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ถ้าเปรียบเทียบผลของการวิจัยที่แสดงไว้ในตารางที่ 3 และที่ 4 แล้ว จะเห็นว่า แนวโน้มในการปฏิเสธเพื่อนหรือถูกเพื่อนปฏิเสธสำหรับโรงเรียนบ้านพรานหมอนกับชั้นประถมศึกษา 1 ข. ของโรงเรียนอเม็งมีความคล้ายคลึงกัน ส่วนชั้นประถมศึกษา 1 ก. โรงเรียนอเม็งนั้นมีแนวโน้มในทางตรงกันข้ามกับ 2 ชั้นที่กล่าวแล้ว นักอาจเป็นเครื่องชี้ได้อย่างหนึ่งว่า เด็กที่คุ้นเคยโรงเรียนมาก่อนแล้วมีความสามารถในการปรับตัวขึ้นในด้านการเลือกเพื่อนหรือปฏิเสธเพื่อน ตัวอย่างเช่น เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงของชั้นนี้ ได้เลือกเพื่อนจำนวนมากแต่ปฏิเสธเพื่อนเพียงเล็กน้อย แตกต่างจากเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของชั้นนี้ ซึ่งเลือกเพื่อนจำนวนน้อยแต่ปฏิเสธเพื่อนจำนวนมาก ดูเป็นการสมเหตุสมผลกว่าการเลือกและการปฏิเสธเพื่อนของเด็กอีก 2 ชั้น ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ต่อจากนั้นผู้ทดสอบมีความสนใจอยากจะศึกษาคำว่าบรรยากาศ (Social Atmosphere) ภายในห้องเรียนทั้ง 3 ห้องนี้ จะมีแนวโน้มเป็นอย่างไรบ้าง จึงได้กำหนดหาอัตราส่วนระหว่างการเลือกเพื่อนกับการปฏิเสธเพื่อนในชั้นหนึ่ง ๆ วัดค่ารวมคือเอาจำนวนเพื่อนที่เด็กกลุ่มหนึ่งเลือกเป็นพวกแล้วหารด้วยจำนวนเพื่อนที่เด็กกลุ่มนั้นปฏิเสธ ถ้าผลหารมีค่าสูงกว่าหนึ่งก็แสดงว่าการเลือกเพื่อนมีอัตราสูงกว่าการปฏิเสธเพื่อน ผลของการคำนวณได้แสดงไว้ในตารางที่ 5

ในตารางที่ 5 มีข้อที่น่าสนใจ คือ ไม่ว่าในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือต่ำ ความถนัดของการทนกับเรียนทั้งกลุ่มเลือกเพื่อนต่อความถนัดกับเรียนทั้งกลุ่มปฏิเสธเพื่อนนั้น ส่วนมากสูงกว่าหนึ่งหรือใกล้เคียงกับหนึ่ง นักพอจะเป็นเครื่องชี้ได้อย่างหนึ่งว่า เด็กส่วนมากนั้นมักจะเลือกเพื่อนมากกว่าปฏิเสธเพื่อน ซึ่งแสดงถึงบรรยากาศภายในห้องเรียนว่าเด็กมีความรู้สึกอยากเป็นเพื่อนกันมากกว่าที่จะแยกตนไปจากเพื่อน

ตารางที่ 5

อัตราส่วนของความถนัดเรียนทางชนเลอกเพื่อนต่อความถนัดเรียนทางชนปฏิเสช
เพื่อน

จำนวนเพื่อน	สถานการณ่เล่น				สถานการณ่เรียน			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
โรงเรียนบ้านพรานหมอน								
จำนวนเพื่อนที่แตกทางชนเลอก	53	54	41	158	48	39	37	124
จำนวนเพื่อนที่แตกทางชนปฏิเสช	43	33	25	101	54	30	28	112
อัตราส่วน	1.23	1.64	1.64	1.56	0.89	1.30	1.32	1.11
โรงเรียนอนุเม็ง (ห้อง ก.)								
จำนวนเพื่อนที่แตกทางชนเลอก	44	45	37	126	23	17	19	59
จำนวนเพื่อนที่แตกทางชนปฏิเสช	14	18	19	56	15	18	17	50
อัตราส่วน	3.14	2.50	1.95	2.47	1.53	0.94	1.12	1.18
โรงเรียนอนุเม็ง (ห้อง ข.)								
จำนวนเพื่อนที่แตกทางชนเลอก	58	57	54	169	42	35	28	105
จำนวนเพื่อนที่แตกทางชนปฏิเสช	29	29	20	78	35	24	19	8
อัตราส่วน	2.00	1.97	2.70	2.17	1.20	1.46	1.47	1.95

ผู้ทดสอบมีความสนใจที่จะศึกษาว่า เด็กในกลุ่มตัวอย่างนี้จะมีแนวโน้มในการเลือกกัน
และกันอย่างไร จึงได้สำรวจว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง และต่ำ ได้เลือก
เพื่อนที่อยู่ในกลุ่มใดบ้าง ผลของการสำรวจได้แสดงไว้ในตารางที่ 6 และในแผนผังสังคมมิติ
ซึ่งแสดงไว้ในภาคผนวก ค.

ตารางที่ 6

จำนวนครั้งที่เด็กเลือกเพื่อน แยกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กลาง และต่ำ

ระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	สถานการณ่เล่น				สถานการณ่เรียน			
	สูง (N=15)	กลาง (N=16)	ต่ำ (N=16)	รวม (N=47)	สูง (N=15)	กลาง (N=16)	ต่ำ (N=16)	รวม (N=47)
โรงเรียนบ้าน พรานหมอน								
สูง	24	21	12	57	20	8	11	39
กลาง	21	16	13	50	18	20	12	50
ต่ำ	18	16	17	51	10	11	14	35
รวม	63	53	42	158	48	39	37	124
โรงเรียนอนุเม็ง (ห้อง ก.)	(N=8)	(N=7)	(N=8)	(N=23)	(N=8)	(N=7)	(N=8)	(N=23)
สูง	15	20	9	44	9	7	7	23
กลาง	22	15	8	45	8	4	5	17
ต่ำ	13	13	11	37	6	8	5	19
รวม	50	48	28	126	23	19	17	59
โรงเรียนอนุเม็ง (ห้อง ข.)	(N=14)	(N=15)	(N=14)	(N=43)	(N=14)	(N=15)	(N=14)	(N=43)
สูง	45	8	5	58	32	7	3	42
กลาง	8	29	20	57	5	18	12	35
ต่ำ	9	27	18	54	5	12	11	28
รวม	62	64	43	169	42	37	26	105

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่าเด็กในกลุ่มตัวอย่าง นมแม่ไม่มีในการเลือกเพื่อนดังต่อไปนี้ คือ เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลางมักจะเลือกเพื่อนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลางด้วยกัน ส่วนเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนมแม่ไม่มีที่จะเลือกเพื่อนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลาง ๆ ส่วนมาก การเลือกเพื่อนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำด้วยกัน ไม่ปรากฏนมแม่ที่เห็นได้ชัดนักสำหรับเด็กในกลุ่มนี้

ส่วนในคำตอบที่ว่าเด็กอยากได้ใครเป็นเพื่อนเล่น ก็เปรียบเทียบกับคำตอบที่ว่าอยากได้ใครเป็นเพื่อนนั่งเรียนใกล้ ๆ เพื่อหาคว้า เด็กจะเลือกเพื่อนคนเดียวกันหรือต่างกันในสถานการณ์ทั้งสองนั้น เมื่อไต่ถามจำนวนคนที่ถูกเด็กคนเดียวกันเลือกในสถานการณ์ทั้งสองได้แล้ว เอาจำนวนคนทั้งหมดที่ถูกเลือกหาร ก็ปรากฏว่า เด็กส่วนมากในกลุ่มตัวอย่างเลือกเพื่อนต่างคนกัน ในสถานการณ์ต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ตารางที่ 7

อัตราส่วนของจำนวนคนที่ถูกเด็กคนเดียวกันเลือกในสถานการณ์ทั้งสอง ต่อจำนวนคนที่ถูกเด็กคนอื่นเลือกทั้งหมด

โรงเรียน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
	สูง %	กลาง %	ต่ำ %	รวม %
บ้านพรานหมื่น	0.18	0.24	0.26	0.22
อูเม็ง (ห้อง ก.)	0.24	0.21	0.29	0.24
อูเม็ง (ห้อง ข.)	0.38	0.26	0.28	0.31

ของโรงเรียนบ้านพรานหมื่นและเด็กประถมปีที่ 1 ห้อง ก. ของโรงเรียนอูเม็ง มีอัตราส่วนในการเลือกซ้าคนกัน ในสถานการณ์ทั้งสองคือการเลือกทั้งหมดต่ำกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนประถมปีที่ 1 ข. ของโรงเรียนอูเม็งนั้น ปรากฏว่านมแม่ตรงกันข้าม นักพอจะชี้ให้เห็นว่าแม่เด็กส่วนมากจะรู้จักแยกในการเลือกเพื่อนเล่นกับเพื่อนเรียน แต่ก็มีอยู่

บางเหมือนกันที่เด็กในวัยนี้เลือกคนที่เขาชอบทั้งในด้านการเล่นและในด้านการเรียน ทั้งนี้ อาจขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้ที่รอบเลอกประกอบด้วย ควรจะมีการวิจัยที่ละเอียดต่อไป

การทายว่าเพื่อนจะเลือกตนหรือไม่ในสถานการณ์เล่นและสถานการณ์เรียน

อนึ่ง ผู้ทดสอบใคร่จะศึกษาว่าในการเลือกเพื่อนนั้น เด็กพอจะทายได้หรือไม่ว่าใครจะเลือกตนบ้าง จึงได้ใช้คำถามต่อไปนี้ในการทดสอบ “ให้เราลองทายกันดูว่า มีใครบ้างในห้องนี้จะเลือกเธอไปเล่นในพวกเดียวกันกับเขา” แล้วเธอรายชื่อที่เด็กทายไปเปรียบเทียบกับที่เด็กเลือกจริง ๆ ถ้าการทายและการเลือกจริงนั้นตรงกันนับว่าเป็นการทายถูก แล้วนำจำนวนคนที่เด็กคนนั้นทายถูกมาคิดเปอร์เซ็นต์โดยเปรียบเทียบกับจำนวนที่เด็กคนนั้นทายทั้งหมด แล้วหาส่วนเฉลี่ยออกตรง ผลของการคำนวณได้แสดงไว้ในตารางที่ 8 อนึ่ง เนื่องจากคำถามไม่ได้ใช้กับเด็กในโรงเรียนบ้านพรานเหมือน จึงไม่มีผลมาแสดงไว้

ตารางที่ 8

เปอร์เซ็นต์เฉลี่ยของการทายถูกว่าใครจะเลือกเขาเป็นเพื่อนบ้าง

โรงเรียนอูเม็ง	ฐานะทางสังคม							
	สูง		ค่อนข้างสูง		ค่อนข้างต่ำ		ต่ำ	
	ทายถูก	ทายผิด	ทายถูก	ทายผิด	ทายถูก	ทายผิด	ทายถูก	ทายผิด
ห้อง ก.	89	11	56	44	82	18	24	76
ห้อง ข.	65	35	87	13	55	45	14	86

จากตารางที่ 8 จะเห็นว่า เด็กที่มีฐานะทางสังคมสูง ทายถูกมากกว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมต่ำอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า เด็กที่มีฐานะทางสังคมสูงนั้นมักมีเพื่อนสนิท “รู้ใจกัน” หรือสนิทสนมกันอย่างยิ่งจนทายได้ถูกว่าจะเลือกตนหรือไม่ ส่วนเด็กที่มีฐานะทางสังคมต่ำนั้น การเลือกและการทายมีส่วนตรงกันน้อย เพราะมีเพื่อนที่ไม่ถึงกับสนิทกันพอที่จะทายได้ว่าเขาจะเลือกตนหรือไม่

ความเห็นของพ่อแม่เกี่ยวกับการมีเพื่อนของเด็ก

เนื่องจากผู้ทดสอบมีความสนใจที่จะวิเคราะห์ว่าความเห็นของพ่อแม่ ซึ่งมีต่อการคบเพื่อนของเด็กจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับฐานะทางสังคมของเด็กทางโรงเรียนอย่างไรบ้าง จึงได้นำคำตอบจากข้อสัมภาษณ์พ่อแม่ซึ่งว่า “ท่านเคยสนับสนุนให้บุตรของท่านไปเล่นกับเพื่อนฝูงใหม่หรือพอใจให้เล่นตามลำพังคนเดียว เพราะเหตุใด?” มาวิเคราะห์ดู คำตอบของพ่อแม่พอจะจำแนกออกเป็นข้อใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. อยากให้เด็กไปเล่นกับเพื่อนเพื่อจะได้เข้าสังคมเรียนรู้และเฉลียวฉลาด
  2. ไม่อยากให้เด็กไปเล่นบ้านเพื่อน เพราะเกรงเด็กจะไปรบกวนเขา
  3. ไม่อยากให้เด็กไปเล่นบ้านเพื่อน เพราะเป็นห่วงเกรงอันตรายจะเกิดแก่เด็ก
- ความถี่ของคำตอบทั้ง 3 ประเภทนี้ ได้คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ 9.

ตารางที่ 9

เปอร์เซ็นต์แสดงเหตุผลของพ่อแม่เกี่ยวกับการอยากให้ลูกของตนเล่นกับเพื่อน

เหตุผล	พ่อแม่ของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมี			
	สูง %	ค่อนข้างสูง %	ค่อนข้างต่ำ %	ต่ำ %
เด็กจะได้เข้าสังคมเรียนรู้และเฉลียวฉลาด	44.44	76.92	58.33	33.33
เกรงเด็กจะไปรบกวนเขา	22.22	7.69	16.67	16.67
เป็นห่วงเกรงอันตรายจะเกิดแก่เด็ก	33.34	15.39	25.00	50.00
รวม	100	100	100	100

จากตารางที่ 9 เมื่อเปรียบเทียบความเห็นของพ่อแม่ของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีสูงและต่ำแล้วจะเห็นว่า พ่อแม่ของเด็กทั้งสองกลุ่มนี้มีความเห็นแตกต่างกันอยู่บ้าง

ในเรื่องอยากให้เกิดมีเพื่อนเพอะจะไคสังคมีไคเรียนรและเลลยวฉลาด แต่ความเห็นในค่านท
 ไม่อยากให้ไปเล่นบ้านเพื่อน เพราะเป็นห่วงเกรงอินทรายนัน แตกต่างกันอย่างน่าสนใจ คอ
 พ่อแม่ของเท็กทมิฐฐานะทางสังคมีตสังนั้นเป็นห่วงว่า เท็กจะไปรบกวนเขา มากกว่าพ่อแม่
 ของเท็กทมิฐฐานะทางสังคมีตค้ำ ส่วนพ่อแม่ของเท็กทมิฐฐานะทางสังคมีตค้ำก็เป็นห่วงว่า
 เท็กเองจะไค รัยอิน ทรายมากกว่าพ่อแม่ของเท็กทมิฐฐานะทางสังคมีตสัง นกอาจจะมีอทธิพล
 ตอการทเท็กไค รัยเลอกจากเพื่อนทางโรงเรียนไค เหมือนกัน เพราะเท็กทพ่อแม่ขกขังเงินเกินไป
 ไม่ค่อยยอมให้ ออกไปเล่นนอกรบ้าน เกรงจะเป็นอินทรายนัน เมื่อเข้าโรงเรียนก็ ขยับตัวเข้า
 กยผอนไคอยากกวาเท็กทพ่อแม่รู้สึกเกรงใจคนอินเกรงลูกของตนจะไปรบกวนเขา การทพ่อแม่
 แลคองความเกรงใจในค่านน น่าจะไคสอนให้เท็กรู้จักเกรงใจคนข่างเหมือนกัน เมื่อเท็กค่อย ๆ
 รัยคองใจผอนเป็น กยอมทำให้ เขาไครัยความนยมจากเพื่อนมากเป็นธรรมค

สหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและฐานะทางสังคม

ในค่านการเปรียบเทียบระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับฐฐานะทางสังคมีต ผู้ทคสอย
 ไคหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับฐฐานะทางสังคมีต ในสถานการณเล่น
 กับสถานการณเรียน และระหว่างฐฐานะทางสังคมีตในสถานการณเล่นกับฐฐานะทางสังคมีตใน
 สถานการณเรียนของแต่ละชน ดังปรากฏผลในตารางที่ 10

จากตารางที่ 10 จะเห็นว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับค่านแห่ง
 ทางสังคมีตในสถานการณเล่นกัทรอสถานการณเรียนกัคไม่ค้อยสังนัก ส่วนการเปรียบเทียบ
 ไคหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง ค่านแห่งทางสังคมีตในสถานการณเล่นกับสถานการณเรียนน
 ปรากฏว่าชนประณมขท 1 ข. ของโรงเรียนอเม็งมีค่าสังอย่างน่าสังเกต นนคหมายความว่า
 เท็กในชนนเลอกเพื่อนเล่นกยเพื่อนนงเรียนควยกัน ในชนนไม่แตกต่ากันเท่าไคนัก ส่วนอก 2 ชน
 กอโรงเรียนบ้านพรานเหมือน กยชนประณมขท 1 ก. ของโรงเรียนอเม็งนนปรากฏว่าการเลอก
 เพื่อนเล่นและเพื่อนนงเรียนควยกัน ในชนน มีความแตกต่ากัน คอเท็กมักจะไม่เลอกคน ๆ
 เดียวกันในสองสถานการณทแตกต่ากัน นกพอจะเป็นเครื่องสังเกตไคอกอข่างหนึ่งว่า เท็ก
 โรงเรียนบ้านพรานเหมือนและเท็กชนประณมขท 1 ก. ของโรงเรียนอเม็งรัยจกจำแนกเพื่อนเล่น
 และเพื่อนสำหรับนงไกลเวลาเรียนในชนนไคคกกวาเท็กชนประณมขท 1 ข. โรงเรียนอเม็ง

ตารางที่ 10

สหสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับฐานะทางสังคม ในสถานการณ่เล่น	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับฐานะทางสังคม ในสถานการณ่เรียน	ฐานะทางสังคมใน สถานการณ่เล่น และ สถานการณ่เรียน
โรงเรียนบ้านพรานหมอน	$r_{\text{rank}} = 0.28^*$	$r_{\text{rank}} = 0.26^*$	$r_{\text{rank}} = 0.44^{**}$
โรงเรียนอุเม็ง (ห้อง ก.)	$r_{\text{rank}} = 0.49^*$	$r_{\text{rank}} = 0.31$	$r_{\text{rank}} = 0.57^{**}$
โรงเรียนอุเม็ง (ห้อง ข.)	$r_{\text{rank}} = 0.36^*$	$r_{\text{rank}} = 0.36^*$	$r_{\text{rank}} = 0.84^{**}$

* ความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับความเชื่อมั่น .05

** ความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับความเชื่อมั่น .01

อนึ่ง เมื่อได้ตรวจสอบนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ปรากฏว่าเกือบทุกอันมีนัยสำคัญทางสถิติ พอจะเชื่อถือได้ว่า ค่าสหสัมพันธ์มีความแตกต่างกันจริง ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า แม้ค่าสหสัมพันธ์จะต่ำ แต่เป็นทศข้อได้ว่าไม่เกิดจากความบังเอิญหรือความคลาดเคลื่อนของเครื่องมือในทางการวิจัย แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเราสามารถเชื่อถือได้ดังนี้แล้ว ก็มีได้หมายความว่านัยสำคัญทางสถิติเหล่านี้มีความสำคัญทางการวิจัยเพราะความสำคัญทางการวิจัยจะต้องพิจารณาจากค่าของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นราย ๆ ไป ตัวอย่างเช่นค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับฐานะทางสังคมในสถานการณ่เล่นด้วยกัน ($r = 0.28$) ถึงแม้จะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ก็มีนัยสำคัญทางการวิจัยน้อยมากซึ่งหมายความว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกือบจะไม่มีความสัมพันธ์กับฐานะทางสังคมในสถานการณ่เล่นด้วยกันเลย หรืออีกนัยหนึ่งฐานะทางสังคมในสถานการณ่เล่นเกือบจะไม่สามารถพยากรณ์ผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เลย ส่วนในห้อง ข. โรงเรียนอเม็งซึ่งปรากฏค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง
ฐานะทางสังคมมีติในสถานการณ่เล่นกับสถานการณ่เรียนเท่ากับ 0.84 นั้น มีนัยสำคัญทาง
สถิติและมีความสำคัญทางการวิจัย ซึ่งหมายความว่า ฐานะทางสังคมมีติในสถานการณ่
เล่นอาจจะใช้พยากรณ์ฐานะทางสังคมมีติในสถานการณ่เรียนได้อย่างแม่นยำมากพอสมควร
การเลือกหัวหน้า

สำหรับคำถามที่ว่า “ถ้าจะมีการเลือกหัวหน้าชนรุ่นใหม่ เธอคิดว่าใครจะเป็นหัวหน้าชน
ใด?” และ “ถ้าครูของเธอเป็นคนเลือกหัวหน้าชน ลองทายดูซิว่าครูจะเลือกใคร?”
เมื่อได้เปรียบเทียบคำตอบเพื่อจะดูว่า คำตอบแรกและคำตอบหลังนี้เด็กตอบ โดยเชื้อชอ
คน ๆ เดียวกันหรือต่างกัน เพื่อจะวิเคราะห์ดูว่า ในการเลือกหัวหน้าชนนั้น เด็กคิดว่าครู
จะเห็นพ้องควยกันกับตนหรือไม่ ผู้ทดสอบจึงได้คำนวณจำนวนที่เด็กตอบ ตรงกัน ในคำถาม
ทั้งสอง และจำนวนที่เด็กตอบไม่ตรงกันมาแสดงไว้ในตารางที่ 11 เนื่องจากคำถามทั้งสอง
ข้อนี้ได้ใช้กับโรงเรียนอเม็งเท่านั้น ผลของการวิจัยจึงได้แสดงไว้เฉพาะโรงเรียนอเม็ง

ตารางที่ 11

เปอร์เซ็นต์ที่เด็กเห็นว่าความคิดของตนในการเลือกหัวหน้าตรงกับความคิดของครู

นักเรียนโรงเรียนอเม็ง	ฐานะทางสังคมมีติ							
	สูง		ค่อนข้างสูง		ค่อนข้างต่ำ		ต่ำ	
	ชอหัวหน้า		ชอหัวหน้า		ชอหัวหน้า		ชอหัวหน้า	
	ตรงกัน	ไม่ตรงกัน	ตรงกัน	ไม่ตรงกัน	ตรงกัน	ไม่ตรงกัน	ตรงกัน	ไม่ตรงกัน
	%	%	%	%	%	%	%	%
ห้อง ก.	89	11	56	43	82	18	24	76
ห้อง ข.	65	35	87	13	55	45	14	86

จากตารางที่ 11 แสดงว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีตีสสูงส่วนมากมักจะเชื้อชอเพื่อนของตน
เห็นสมควรเป็นหัวหน้าตรงกันกับชอเพื่อนตนเห็นว่าครูก็จะเลือกเป็นหัวหน้าเหมือนกัน ส่วนเด็ก

เด็กปฐมฐานะทางสังคมมีค่านิยมส่วนมากแสดงว่าความเห็นของตนไม่ตรงกับความเห็นของครูในการเลือกหัวหน้า มีขอทานสังเกตออกอย่างหนึ่งก็คือชั้นประถมปีที่ 1 ห้อง ข. โรงเรียนอเม็งนน เด็กทแสดงว่าความเห็นของตนตรงกับความเห็นของครูในการเลือกหัวหน้ายังมีจำนวนน้อยกว่าชั้นประถมปีที่ 1 ก. ทั้งนี้เห็นได้ทั้งในกลุ่มเด็กปฐมฐานะทางสังคมมีค่านิยมสูงและต่ำ

นักอาจะจะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมฐานะทางสังคมมีค่านิยมสูง มีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้ใหญ่คือครูมากกว่าเด็กปฐมฐานะทางสังคมมีค่านิยมต่ำ ส่วนเด็กชั้นประถมปีที่ 1 ข. โรงเรียนอเม็งนนก็ยังมีความคิดเห็นสอดคล้องกับครูน้อยกว่าเด็กชั้นประถมปีที่ 1 ก.

การเปรียบเทียบผลของการทดสอบ “ใครเอ่ย?” กับผลการทดสอบ “สังคมมีค่านิยม”

เพื่อจะได้อธิบายว่าเด็กปฐมฐานะทางสังคมมีค่านิยมต่าง ๆ กันนั้น มีลักษณะประจำตัวเช่นไร โดยดูจากคำตอบของการทดสอบ “ใครเอ่ย?” ผู้ทดสอบได้จำแนกลักษณะดังนี้ คือ

1. ลักษณะประจำตัวเด็กปฐมฐานะทางสังคมมีค่านิยมสูงและต่ำสุด
2. ลักษณะประจำตัวเด็กที่เพื่อนซงมีฐานะทางสังคมมีค่านิยมสูงและต่ำสุดเลือก
3. ลักษณะประจำตัวเด็กที่เพื่อน ๆ ยกกว่าเป็นหัวหน้าชั้นทุก

ผลของการวิจัยตามข้อ 1. ข้อ 2. และข้อ 3. ได้แสดงไว้ในตารางที่ 12 ตารางที่ 13 และตารางที่ 14 ตามลำดับ

ตารางที่ 12

ลักษณะประจำตัวเด็กปฐมฐานะทางสังคมมีค่านิยมสูงสุดและต่ำสุด

ฐานะทางสังคมมีค่านิยม	ชั้นประถมปีที่ 1 ห้อง ก.	
	ข้อที่ใดคะแนนอยู่ใน P75 ขึ้นไป	ข้อที่ใดคะแนนอยู่ในเกณฑ์ P25 ลงมา
สูงที่สุด (Q4)	2 ชอบนั่งเรียบร้อยในที่ของตน 6 ไม่ชอบเล่นกีฬา ชอบอ่านหนังสือ เงียบ ๆ	1 ชอบหันหน้าหันหลังเดินไปมารอบห้อง 5 ชอบเล่นกีฬา

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ฐานะทางสังคม	ชั้นประถมศึกษา 1 ห้อง ข.	
	ขอทไคคะแนนอยู่ในเกณฑ์ P ₇₅ ขึ้นไป	ขอทไคคะแนนอยู่ในเกณฑ์ P ₂₅ ลงมา
สูงสค (Q ₄)	2 ชอบนั่งเรียบร้อยในทของคน 5 ชอบเล่นกีฬา 8 ไม่ขอยายเลย 9 รนเริ่งสนกสนาน 15 ไม่เป็นคนโกรธง่ายแม่เพื่อน จะลอลเลียน 21 มีเพื่อนฝูงมากมาย 25 เป็นคนเรียนหนังสือเก่ง 27 เป็นคนคล่องแคล่วว่องไว 29 ชอบช่วยครทำงาน	1 ชอบหันหน้าหันหลังเดินไปมา รอบห้อง 7 เป็นคนขอยาย 12 ไม่ใช่คนสวย 14 แต่งตัวไม่สะอาดสะอาด ไม่เรียบร้อย 17 ชอบทำอะไรตามใจตัวเอง 19 ชอบไอ้อวก 22 ไม่ค่อยมีเพื่อนเสี่ยเลย 23 ชอบทำตัวให้คนอนชอบขึ้น 28 เป็นคนงุ่มง่ามเซองซ่า 30 ไม่ชอบเข้าหาครเลย 31 ใจโอบอ้อมอารเออเพอเผอแผ
ต่ำสค (Q ₁)	1 ชอบหันหน้าหันหลังเดินไปมา รอบห้อง 3 เป็นคนพคมาก 4 เป็นคนเงยบขรม 5 ไม่ชอบเล่นกีฬา 12 ไม่ใช่คนสวย 14 แต่งตัวไม่สะอาดสะอาด ไม่เรียบร้อย 15 ไม่โกรธง่าย 26 เรียนหนังสือไม่เก่ง 28 งุ่มง่ามเซองซ่า	2 ชอบนั่งเรียบร้อยในทของคน 8 ไม่ขอยาย 9 รนเริ่งสนกสนาน 11 เป็นคนสวย 13 แต่งตัวสะอาดสะอาดเรียบร้อย 19 ชอบไอ้อวก 20 ไม่ชอบไอ้อวก 21 มีเพื่อนฝูงมากมาย 31 ใจคอโอบอ้อมอารเออเพอเผอแผ

ตารางที่ 13

ลักษณะประจำตัวเด็กที่เพื่อนทမ်းฐานะทางสังคมมีดีสูงสุดและต่ำสุดเลือก

ฐานะทางสังคมมีดี	ชั้นประถมศึกษา 1 ห้อง ก.	
	ขอที่ใดคะแนนอยู่ในเกณฑ์ P ₇₅ ขึ้นไป	ขอที่ใดคะแนนอยู่ในเกณฑ์ P ₂₅ ลงมา
สูงสุด (Q ₄)	2 ชอบนั่งเรียบร้อยในทงของตน 4 เป็นคนเงยขม 7 เป็นคนชอาย 8 ไม่ชอายเลย 9 วนเรงสนกสนาน 10 ไม่วนเรงเบกขานเสยเลย 11 เป็นคนสวย 13 แดงทวสระอากสระอานเรยบรอย 15 ไม่โกรธงาย 25 เรยนหนงสอเกง 33 เป็นเพอนทคทลศ	5 ชอบเล่นกฟ้ 12 ไม่ใช่คนสวย 14 แดงทวไม่สระอากสระอานไม่เรยบรอย 22 ไม่ค้อมมีเพอนเสยเลย 23 ชอบทำทวให้คนอนชบชน 24 ชอบลอเลยนผู้นทำให้เพอนโกรธบอย ๆ 26 เรยนหนงสอไม่เกงเลย 30 ไม่ชอยเข้าหาคครูเลย
ต่ำสุด (Q ₁)	1 ชอบหันหน้าหันหลังเกินไปมารอบห้อง 2 ชอบนั่งเรียบร้อยในทงของตน 3 เป็นคนพคมาก 5 ชอบเล่นกฟ้ 8 ไม่ชอายเลย 11 เป็นคนสวย 23 ชอบทำทวให้คนอนชบชน 26 เรยนหนงสอไม่เกงเลย 30 ไม่ชอยเข้าหาคครูเลย	6 ไม่ชอยเล่นกฟ้ 10 ไม่วนเรงเบกขานเสยเลย 14 แดงทวไม่สระอากสระอานไม่เรยบรอย 16 เป็นคนโกรธงาย 20 ไม่ชอยไอ้อวค 22 ไม่ค้อมมีเพอนเสยเลย 25 เรยนหนงสอเกง 31 ใจคอโอบอ้อมอารเออเพอเผอแผ 33 เป็นเพอนทคทลศ

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ฐานทางสังคมมิติ	ชั้นประถมปีที่ 1 ของ ข.	
	ข้อใดคะแนนอยู่ในเกณฑ์ P ₇₅ ขึ้นไป	ข้อใดคะแนนอยู่ในเกณฑ์ P ₂₅ ลงมา
สูงส่ง (Q4)	1 ชอบหันหน้าหันหลังไปมารอบห้อง 2 ชอบนั่งเรยบรอยในทชของคน 3 เป็นคนพตมาก 8 ไม่ชอขาย 9 รนเรงสนกสนาน 11 เป็นคนสวย 14 แต่งตัวไม่สะอาดสะอาดันไม่เรยบรอย 15 ไม่โกรธง่าย 21 มีเพื่อนฝูงมากมาย 24 ชอบล่อเลียนผู้อื่นทำให้เพื่อนโกรธบ่อย ๆ	7 เป็นคนชอขาย 18 ยอมแพผองง่าย ๆ 20 ไม่ชอชอแวค 23 ชอบทำตัวให้คนอื่นชบชน 27 คล่องแคล่วว่องไว 29 ชอบช่วยครทำงาน 30 ไม่ชอขเข้าหาครเลย 31 ใจคอโอบอ้อมอารเออเพื่อเผอแผ 32 ชอบแจกจ่ายมากกว่ารับจากเพื่อน
ต่ำส่ง (Q1)	2 ชอบนั่งเรยบรอยในทชของคน 8 ไม่ชอขายเลย 15 ไม่โกรธง่าย 21 มีเพื่อนฝูงมากมาย 25 เรยบรนงสอเก่ง 25 คล่องแคล่วว่องไว 29 ชอบช่วยครทำงาน 33 เป็นเพื่อนทคทสค	1 ชอบหันหน้าหันหลังเดินไปมารอบห้อง 12 ไม่ใช่คนสวย 14 แต่งตัวไม่สะอาดสะอาดันไม่เรยบรอย 19 ชอบชอแวค 22 ไม่ค่อยมีเพื่อนเสยเลย 24 ชอบล่อเลียนผู้อื่นให้เพื่อนโกรธบ่อย ๆ 31 ใจคอโอบอ้อมอารเออเพื่อเผอแผ 32 ชอบแจกจ่ายมากกว่ารับจากเพื่อน

รายงานในตารางที่ 12, 13 และ 14 เกิดจากผลของการคำนวณดังต่อไปนี้ คือ คำถามในแบบทดสอบ “ใครเอ่ย?” มีจำนวน 88 ข้อ เด็กที่ถูกเอ่ยชื่อในข้อใดจะได้คะแนน 1 คะแนน สำหรับเป็นเครื่องวัดลักษณะประจำตัวของเขา ตามความคิดเห็นของเพื่อน ผู้ทดสอบ หากว่ามีข้อใดบ้างที่เด็กได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์สูง และมีข้อใดบ้างที่เด็กได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทั้งนี้โดยการคัดสรรเอาข้อที่เด็กได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ P₇₅ ขึ้นไป ถือว่าสูง ข้อใดที่เด็กได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ P₂₅ ลงมา ถือว่าต่ำ ผลของการคำนวณปรากฏอยู่ในตารางที่ 12, 13 และ 14 ข้างต้นแล้ว

ตารางที่ 12 มีขอตีน่าสังเกต คือ ลักษณะประจำตัวที่เพื่อน ๆ กล่าวถึงเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูงอย่างมากที่สุด (P₇₅ ขึ้นไป) นั้นได้แก่ แต่งตัวสะอาดสะอาดอันเรียบร้อย คล่องแคล่วว่องไว เป็นเพื่อนที่คบได้ดี ลักษณะเหล่านี้ปรากฏว่ามีน้อยที่สุด (P₂₅ ลงมา) ในกลุ่มเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีดีต่ำและโดยกลับกันลักษณะประจำตัวที่เพื่อน ๆ กล่าวถึงเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีดีต่ำอย่างมากที่สุด (P₇₅ ขึ้นไป) ได้แก่ ชอบหันหน้าหันหลังเดินไปมารอบห้อง แต่งตัวไม่สะอาดสะอาดอันไม่เรียบร้อย เรียนหนังสือไม่เก่งเลย เป็นคนงุ่มง่ามเชื่องช้า ไม่ชอบเข้าหาครูเลยนั้น มีปรากฏน้อยที่สุด (P₂₅ ลงมา) ในกลุ่มเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูง

ตารางที่ 13 มีขอตีน่าสังเกตอยู่ 6 ข้อ เด็กที่ใคร่บเลออกจากเพื่อนที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูงที่สุดก็ยกเว้นเด็กที่ใคร่บเลออกจากเพื่อนที่มีฐานะทางสังคมมีดีต่ำสุดนั้น มีลักษณะประจำตัวที่พึงกนบยประการ เช่น ชอบนั่งเรียบร้อยในที่ของตน ไม่ข่อยย เป็นคนสวย ไม่โกรธง่าย มีเพื่อนฝูงมากมาย นอกนั้นปรากฏว่าลักษณะของเด็กที่ใคร่บเลออกจากเพื่อนที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูงที่สุดของห้อง ก. ปรากฏว่ามีลักษณะตรงกันข้ามกับเด็กที่ใคร่บเลออกจากเพื่อนที่มีฐานะทางสังคมมีดีต่ำสุด เช่น เรียนหนังสือเก่งกับเรียนหนังสือไม่เก่ง

ตารางที่ 14 มีขอตีน่าสนใจคือในทั้งสองโรงเรียน ลักษณะของเด็กที่เพื่อนเอ่ยชื่อว่าเป็นหัวหน้าชั้นนั้นส่วนมากพ้องกับลักษณะของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีดี ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่า เด็กที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูงที่สุดและต่ำสุด อาจจะเลือกเพื่อนที่มีลักษณะประจำตัวตรงกันหรือแตกต่างกันก็ได้ แต่ลักษณะของเด็กที่เป็นหัวหน้ามักจะตรงกับลักษณะของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูง และจากผลการค้นคว้าในตอนต้นก็ได้พบแล้วว่า เด็กที่มีฐานะทางสังคมมีดีสูงมักจะเป็นเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเป็นส่วนมาก

บทสรุป

สรุปผลการค้นคว้า

ผลของการค้นคว้าที่ไต่รายงานไว้โดยละเอียดในบทที่ ๓ นั้น พอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับการเลือกเพื่อนเพื่อเล่นด้วยกันหรือเพื่อนงเรียนด้วยกันในชั้น ปรากฏว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ใ้กรับเลือกจากเพื่อนมากกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในทำนองเดียวกัน เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงก็เลือกเพื่อนจำนวนมากคนกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2. เกี่ยวกับการปฏิเสธที่จะเลือกเพื่อนทั้งในสถานการณ์เล่นและการนั่งเรียนด้วยกันในชั้น ปรากฏว่า แต่ละชั้นในโรงเรียนที่ทำการทดสอบมีแนวโน้มต่างกันอยู่บ้าง ซึ่งอาจจำแนกออกเป็น 2 พวก คือ พวกหนึ่ง เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงปฏิเสธที่จะเลือกเพื่อนและถูกเพื่อนปฏิเสธมากกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนอีกพวกหนึ่ง กลับตรงกันข้าม คือ เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงปฏิเสธที่จะเลือกเพื่อนและถูกเพื่อนปฏิเสธน้อยกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

๓. เด็กส่วนมากไม่ว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือต่ำ เลือกเพื่อนมากกว่าปฏิเสธการเลือกเพื่อน ซึ่งตรงกับผลของการค้นคว้าของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าของเด็ก ซึ่งทำกบเด็กในจังหวัดพระนคร ปี 2501

4. เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลาง มักจะเลือกเพื่อนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลางด้วยกัน ส่วนเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้น มักจะเลือกเพื่อนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลาง ๆ เป็นส่วนมาก

5. ในสถานการณ์ที่ต่างกัน คือ สถานการณ์เล่นและสถานการณ์เรียน ปรากฏว่าเด็กส่วนมากจะเลือกเพื่อนต่างคนกัน แสดงให้เห็นว่าเด็กรู้จักแยกแยะว่าจะเลือกคนไหนเมื่อต้องการเพื่อนเล่นและเพื่อนนั่งเรียนด้วยกัน

6. ในการทายว่าใครจะเลือกคนบ้าง ปรากฏว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีคิสูง ทายถูกมากกว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีคิต่ำ แสดงว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีคิสูงมีความไวต่อความรู้สึกนึกคิตของผู้อื่น (social sensitivity) มากกว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีคิต่ำ

7. ความเห็นของพ่อแม่เกี่ยวกับกรรมเพื่อนของเด็ก ปรากฏว่าพ่อแม่ของเด็กที่แม่จะมีฐานะทางสังคมมีต่างกัน ก็แสดงความเห็นไม่แตกต่างกันมากนักเกี่ยวกับเรื่องทอยากให้ลูกของตนมีเพื่อน โดยให้เหตุผลว่าเพื่อความเพลิดเพลินของเด็ก ส่วนความเห็นที่ว่าไม่อยากให้ลูกไปเล่นบ้านเพื่อน เพราะเกรงจะเป็นอันตรายนั้น พ่อแม่ของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีค่าแสดงความเห็นเช่นนี้บ่อยครั้งกว่าพ่อแม่ของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีค่าสูงอย่างเป็นที่น่าสังเกต

8. ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและฐานะทางสังคมมีค่าของเด็กปรากฏว่า ส่วนมากไม่สูงจะสูงจนเป็นที่ต้องข้อสังเกตได้ และค่าสหสัมพันธ์ก็ยังแตกต่างกันในระหว่างชั้นต่าง ๆ อีกด้วย

9. ในการเลือกหัวหน้า ปรากฏว่าเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีค่าสูงส่วนมากจะชอบขอผู้ตนเห็นสมควรเป็นหัวหน้าตรงกบขผู้ตนคิดว่าครูก็จะเลือกเป็นหัวหน้าด้วย ส่วนเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีค่าต่ำนั้น ส่วนมากแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างความเห็นของตนกับความเห็นของครูในการเลือกหัวหน้า ซึ่งมีความสัมพันธ์กบผลการค้นคว้าของสถาบันระหว่างชาติซึ่งได้ทดลองเด็กในจังหวัดพระนคร ในปี 2501

10. ลักษณะประจำตัวของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีค่าสูง สรุปได้จากคำตอบของเด็กในแบบทดสอบ "ใครเอ่ย?" ปรากฏว่า ส่วนมากเป็นผู้แต่งตัวสะอาดเรียบร้อย คล่องแคล่ว ว่องไว และเป็นเพื่อนทกทสดี ส่วนลักษณะประจำตัวของผู้มีฐานะทางสังคมมีค่าต่ำนั้นส่วนมากตรงกันข้ามกบลักษณะประจำตัวของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีค่าสูง นอกจากนั้นยังมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ ชอบเดินไปมารอบ ๆ ห้อง เรียนไม่เก่ง และไม่ชอบเข้าหาครู

11. เมื่อตจากการเลือกของเด็กที่มีฐานะทางสังคมต่างกันแล้วจะเห็นว่า ทงเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีค่าสูงและต่ำมักจะเลือกเพื่อนที่มีลักษณะไม่ขอาย เป็นคนสวย ไม่โกรธง่าย มีเพื่อนฝูงมากมายและนั่งเรียบร้อยในทของตน

12. ลักษณะประจำตัวของเด็กทเพื่อน ๆ เห็นว่าจะเป็นหัวหน้าชั้นใดท ก็คล้ายคลึงกบลักษณะประจำตัวของเด็กที่มีฐานะทางสังคมมีค่าสูงเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ เป็นคนชอบนั่งเรียบร้อยในทของตน เป็นคนสวย เรียนหนังสือเก่ง ชอบช่วยครูทำงาน

ส่วนลักษณะประจำตัวที่ปรากฏว่าถูกกล่าวถึงน้อยครั้งที่สุดของหัวหน้า ก็คือ ไม่ใช่คนสวย เป็นคนงุ่มง่ามเซื่องช้า และไม่ชอบเข้าหาครูเลย ซึ่งเป็นลักษณะตรงกับลักษณะประจำตัวของเด็กทมิฬฐานะทางสังคมมีค่าเป็นส่วนมาก

อภิปราย

การทำแผนผังสังคมในสมัยปัจจุบันยังมีใช้กันอย่างแพร่หลายสำหรับโรงเรียนในประเทศไทย ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะวิธีการทางสังคมยังมีใช้กันแพร่หลายในหมู่ครูทั่วไปอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งยังมีการเข้าใจผิดอยู่ว่า การทำแผนผังสังคมในชั้นเรียนหนึ่ง ๆ ก็เพื่อจะแสดงให้เห็นเด็กที่ตนอยู่ในฐานะทางสังคมเช่นไรในหมู่เพื่อนฝูง อันที่จริงความมุ่งหมายของการทำสังคมมีที่เพื่อครูจะได้รู้จักเด็กและช่วยเหลือเด็ก ให้ถูกต้องยิ่งขึ้น การที่ครูนำเอาผลแห่งการทดสอบทางสังคมสัมพันธ์ไปแสดงแก่เด็ก จึงผิดวัตถุประสงค์ก็จะเป็นโทษมากกว่าคุณ

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ได้นำวิธีการทำสังคมมีติมาใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาและช่วยเหลือเด็กมาตั้งแต่แรกตั้งสถาบันแห่งนี้ ส่วนมากวิธีการทำสังคมมีติได้นำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อประกอบการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนและการสังคมภายในชั้นเรียน นอกจากนี้สถาบันก็ได้นำคำแนะนำแก่ครูประจำชั้นในการใช้สังคมมีติเป็นเครื่องช่วยในการสังเกตเด็ก เพื่อค้นหาองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับกาเรียนและการสอน

การศึกษาเด็ก โดยใช้ผลของการทดสอบทางสังคมมีติสมควรที่จะใหม่มาตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กขึ้นไป เพราะเหตุว่าการที่ครูได้รู้จักความสัมพันธ์ในกลุ่มของเด็กตั้งแต่เล็กจนโตนั้นย่อมเป็นประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อการศึกษา เพื่อช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล และในขณะเดียวกันผลของการศึกษาโดยใช้สังคมมีติจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอันมีอยู่ระหว่างบุคคลนั้น ๆ กับหมู่คณะของเขา เป็นการตรงกับหลักจิตวิทยาที่ว่าเราจะศึกษายบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่ผู้เดียวย่อมไม่ทำให้เราเข้าใจเขาโดยถ่องแท้ได้ เราจำเป็นต้องศึกษายบุคคลในฐานะที่เกี่ยวของกับสังคมที่เขาอยู่

เพื่อประกอบการศึกษาสังคมสัมพันธ์ของเด็กให้เห็นชัดเจนนยิ่งขึ้น ผู้ทำการค้นคว้าได้ใช้แบบทดสอบบอกแบบหนึ่ง คือ แบบทดสอบ "ใครเอ่ย?" จากผลของการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- Bonney, M. E., Mental Health in Education. Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1960.
- Charters, W. W., Jr. and Gage, N. L., Readings in the Social Psychology of Education. Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1963.
- Cunningham, R. and Associates., Understanding Group Behavior of Boys and Girls. New York: Teachers College, Columbia University, 1951.
- Evans, K. M., Sociometry and Education. London: Routledge and Kegan Paul, 1962.
- Feinberg, M. R., Relation of Background Experience to Social Acceptance, Journal of Abnormal and Social Psychology, 1953. 206-214.
- Gronlund, N. E., Sociometry in the Classroom. New York: Harper, 1959.
- Jennings, H. H., Sociometry in Group Relations. Washington, D. C. : American Council on Education, 1959.
- Moreno, J. L., Who Shall Survive? New York: Beacon House Inc., Beacon, 1953.
- Mussen, P. H., Handbook of Research Methods in Child Development. New York: John Wiley & Sons, Inc., 1961.
- Johoda Marie, Deutsch Morton and Cook Stuart W., Research Methods in Social Relations. New York: The Dryden Press, 1953.
- Northway, M. L., A Primer of Sociometry. Toronto: University of Toronto Press, 1955.
- Olson, W. C., Child Development. Boston: Heath and Company, 1959.
- Zander, Alvin, and Cartwright, Dorwin, Evanston, Illinois: Group Dynamics, Research and Theory. Row, Peterson and Company, 1956.

ภาคผนวก

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าวิจัยเด็ก
ตั้งคมมิตี

ชื่อ ..... ชั้น .....
วันที่ .....

1. ฉันชอบให้คนเหล่านี้มาเล่นในพวกเดียวกับฉัน
2. ฉันไม่ชอบให้คนเหล่านี้มาเล่นในพวกเดียวกับฉัน
3. ฉันชอบให้คนเหล่านี้มานั่งเรียนใกล้ ๆ ฉัน
4. ฉันไม่ชอบให้คนเหล่านี้มานั่งเรียนใกล้ ๆ ฉัน
5. ฉันทายว่าคนเหล่านี้เลือกฉันเป็นพวกของเขา
6. ฉันคิดว่าคนเหล่านี้จะเป็นหัวหน้าชั้นใดก็
7. ฉันทายว่าครูจะเลือกคนเหล่านี้คนใดคนหนึ่งเป็นหัวหน้าชั้น

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก

ผู้สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์..... อายุ.....ปี.....เดือน.....ชั้น.....

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

ตั้งแต่เวลา..... น. ถึง..... น.

ใครเอ่ย?

ครูอ่านข้อความให้เด็กฟังทีละข้อ แล้วให้เด็กบอกชื่อเพื่อนที่เขารู้สึกว่ามีอุปนิสัยหรือ

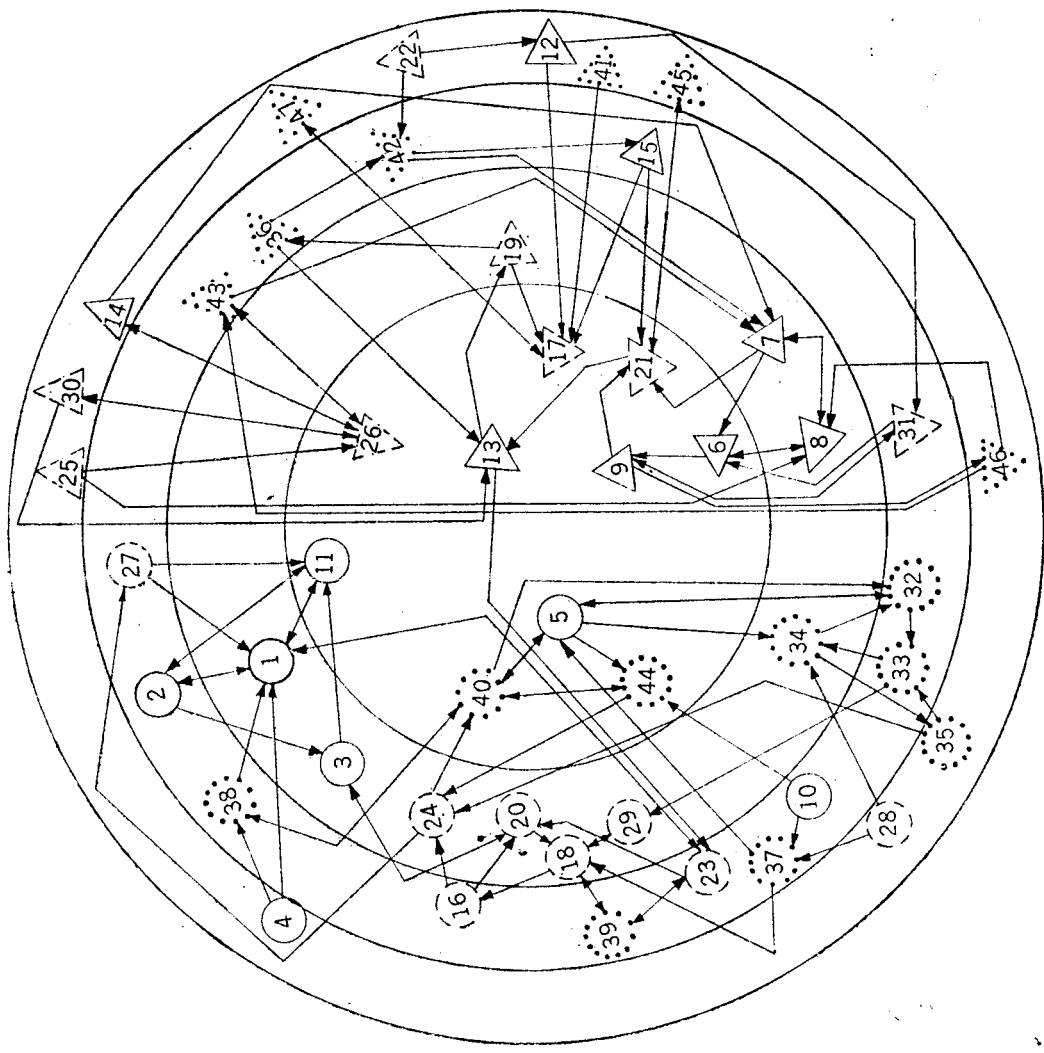
ลักษณะตรงตามข้อที่ครูอ่าน

1. ในบรรดาเพื่อนที่อยู่ชั้นเดียวกับหนู ใครเอ่ยชอบหันหน้าหันหลังและชอบเดินไปมารอบๆ ห้องเรียน?
2. ใครชอบนั่งเรียบร้อยในทเรียนของตน?
3. ใครเป็นคนพูดมาก?
4. ใครเป็นคนเงี้ยวขรัม แม้คนอื่น ๆ ในชั้นจะพูดกันแทบทั้งห้อง?
5. ใครชอบเล่นกีฬา?
6. ใครไม่ชอบเล่นกีฬา แต่ชอบอ่านหนังสืออยู่เงียบ ๆ ?
7. ใครเป็นคนขี้อาย?
8. ใครไม่ขี้อายเลย?
9. ใครเป็นคนวิ่งเร็วสนุกสนาน?
10. ใครไม่รีบวิ่งเขิกขานเสียงเลย?
11. ใครเป็นคนสวย?
12. ใครไม่ใช่คนสวย?
13. ใครชอบแต่งตัวสะอาดสะอ้าน และเรียบร้อยอยู่เสมอ?
14. ใครแต่งตัวไม่สะอาดสะอ้าน และไม่เรียบร้อย?
15. ใครไม่เป็นคนโกรธง่ายแม้จะถูกเพื่อน ๆ ล้อเลียน?

16. ใครเป็นคนโกรธง่าย ?
17. ใครชอบทำอะไรตามใจตัวเอง ?
18. ใครเป็นคนยอมแพ้อ่อนง่าย ๆ ?
19. ใครเป็นคนชอบโอ้อวด ?
20. ใครเป็นคนไม่ชอบโอ้อวด ?
21. ใครมีเพื่อนฝูงมากมาย ?
22. ใครไม่ค่อยมีเพื่อนเลย ?
23. ใครชอบทำตัวให้คนอื่นชมชื่นและทำให้คนอื่นรื่นเริง ?
24. ใครชอบล้อเลียนคนอื่น และทำให้เพื่อนโกรธบ่อย ๆ ?
25. ใครเป็นคนเรียนหนังสือเก่ง ?
26. ใครเรียนหนังสือไม่เก่งเลย ?
27. ใครเป็นคนคล่องแคล่วว่องไว ?
28. ใครเป็นคนงุ่มง่ามเชื่องช้า ?
29. ใครเป็นคนชอบช่วยครูทำงาน ?
30. ใครไม่ชอบเข้าหาครูเลย ?
31. ใครเป็นคนใจคอโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ ?
32. ใครเป็นคนชอบแจกจ่ายมากกว่ารอรับแจกจากเพื่อน ?
33. ใครเป็นเพื่อนตลอดกาลของหนู ?

แผนผังสังคมสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง

โรงเรียนบ้านพรานหม่อม
สำนักงานประถม

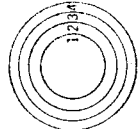
หญิง
ชาย

○ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
○ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
○ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

△ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
△ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
△ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

เด็กชาย ๕ คน
เด็กหญิง ๕ คน

1 = 75 เปอร์เซ็นต์
2 = 75 ถึง 50 เปอร์เซ็นต์
3 = 50 ถึง 25 เปอร์เซ็นต์
4 = ต่ำกว่า 25 เปอร์เซ็นต์

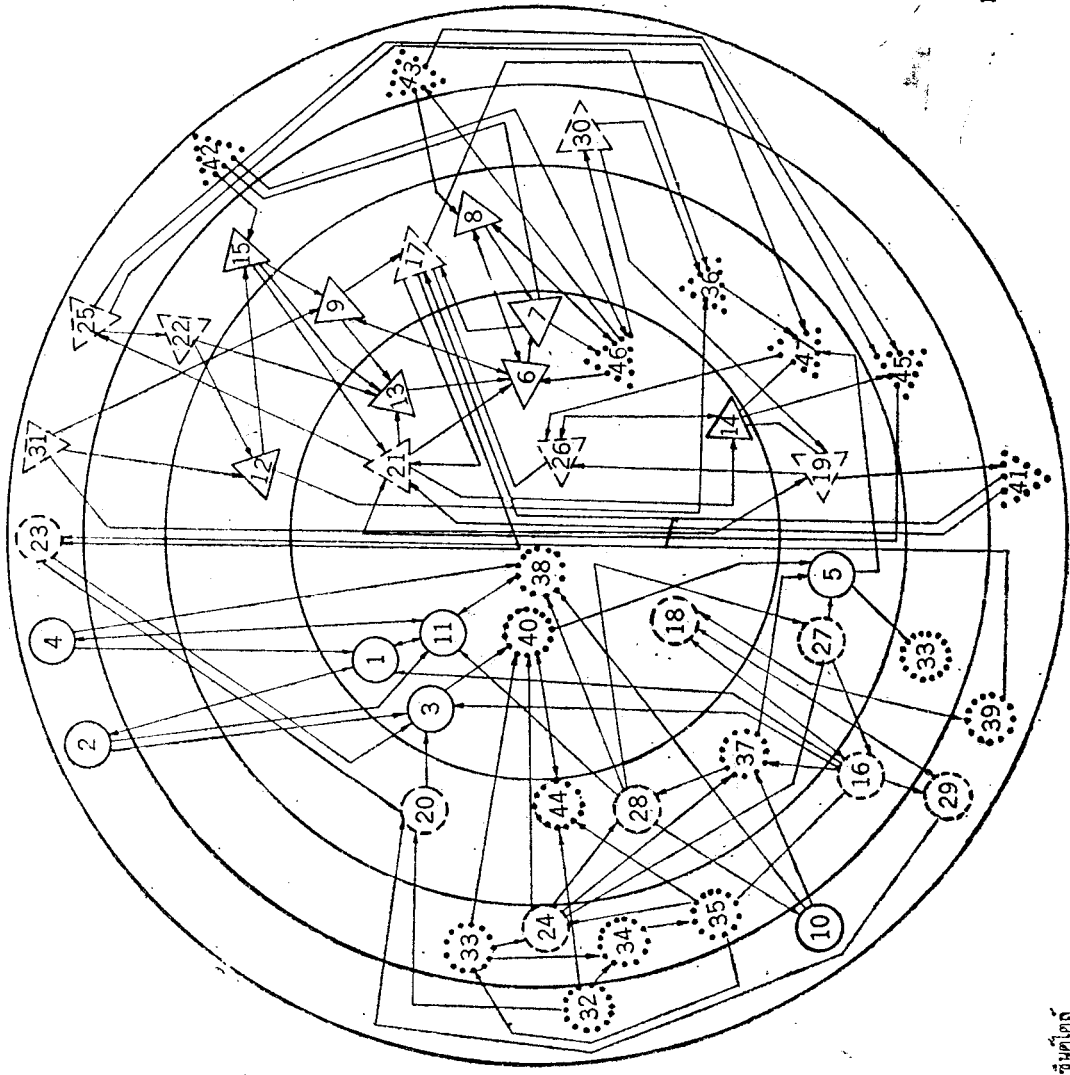

ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์
ซึ่งกำหนดมาจากจำนวนครั้งที่ ได้รับเลือก

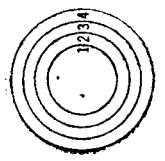
แผนผังสังคมสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง

โรงเรียนบ้านพรานหมื่น

สถานการณ์เรียน

เด็กชายเพียง
ต่างคนต่างเล่นกัน

- 1 = 75 เปอร์เซนต์ได้
- 2 = 75 ถึง 50 เปอร์เซนต์ได้
- 3 = 50 ถึง 25 เปอร์เซนต์ได้
- 4 = ต่ำกว่า 25 เปอร์เซนต์ได้

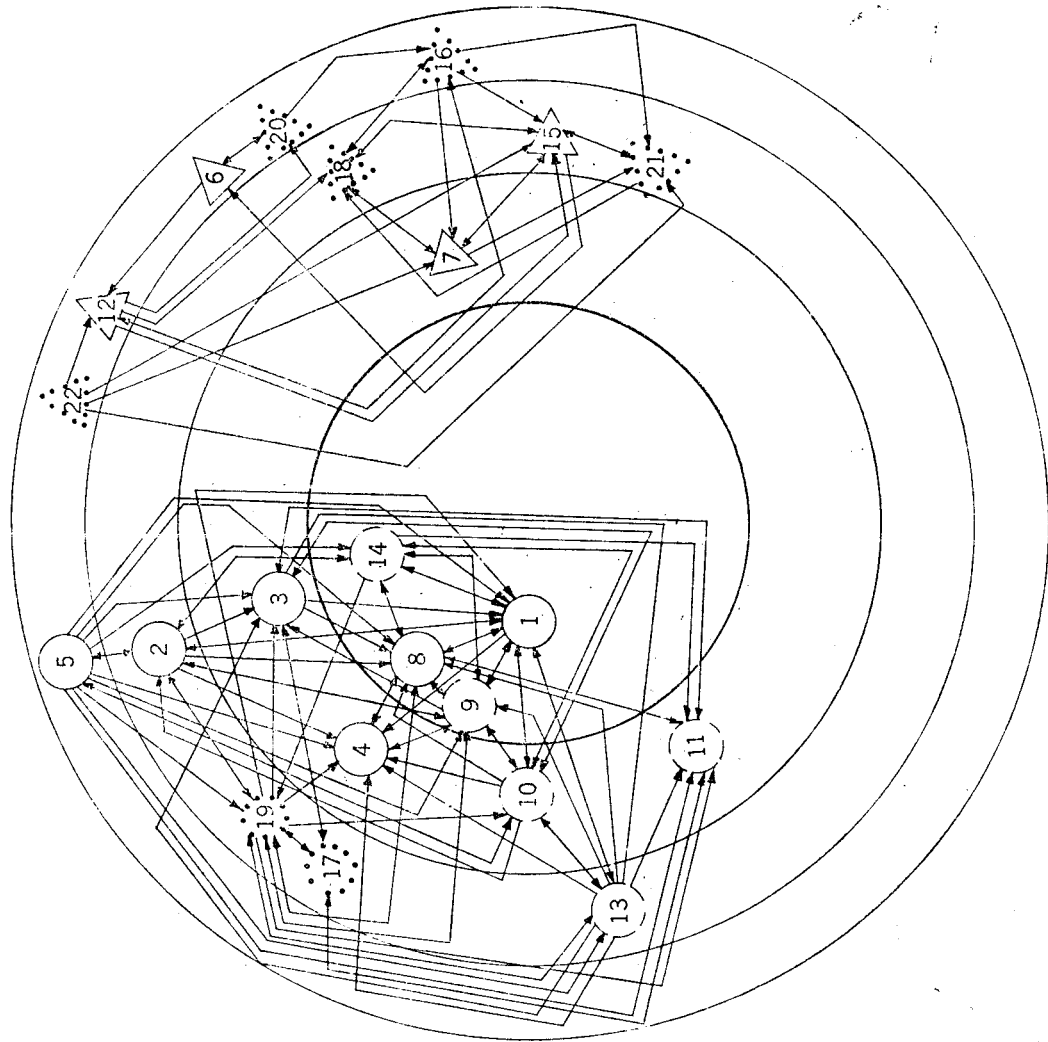
คำหนึ่งเปอร์เซนต์ได้
ซึ่งคำนวณมาจากจำนวนครั้งที่ได้รับเลือก

- หญิง
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
  - ⊙ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
  - ⊖ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
- ชาย
- △ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
  - ⊕ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
  - ⊗ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

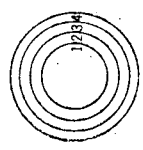

แผนผังสิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง

โรงเรียนอนุบาล ห้าง ก.
 สถานการณ์เดิม

เลือกเข้าข้างเดียว
 ทางคั่นข้างเลือกกัน

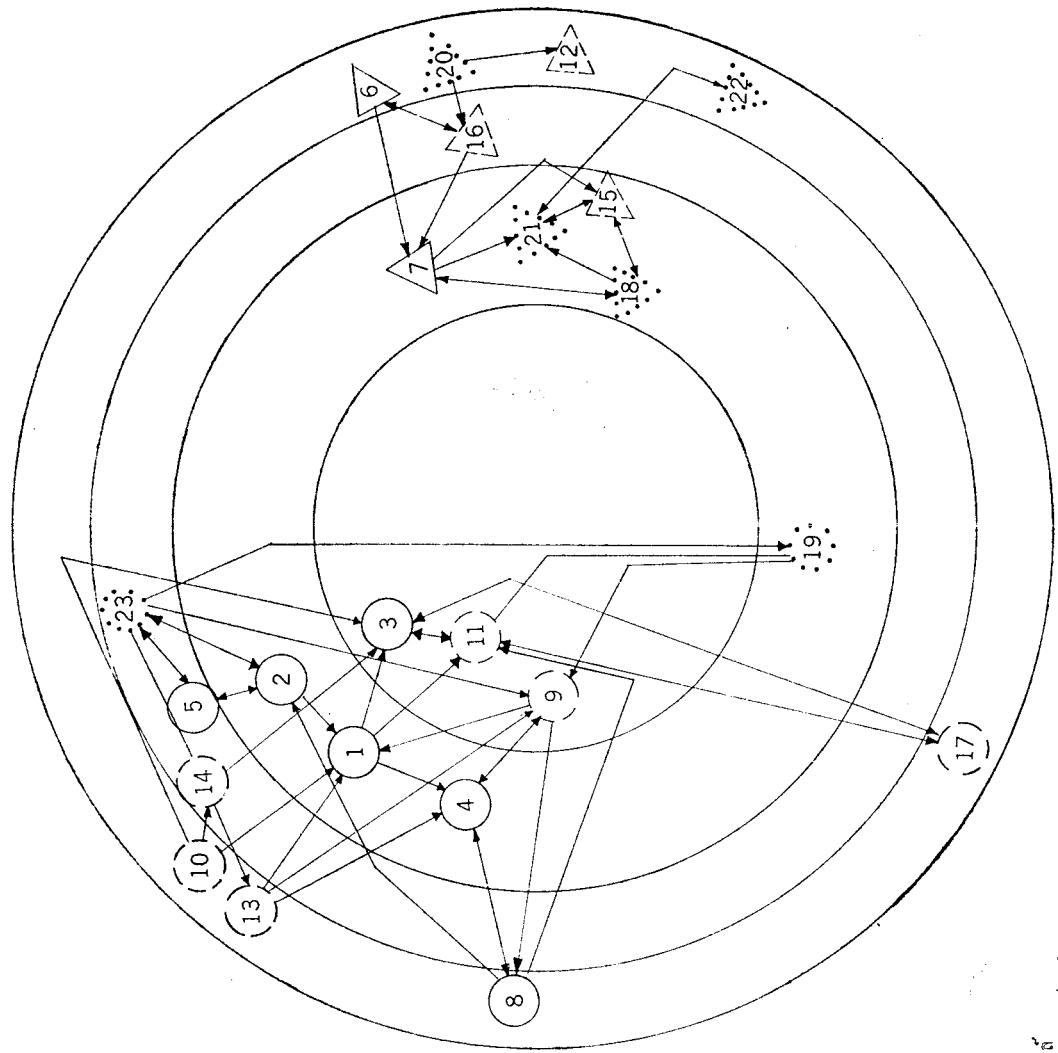

- 1 = 75 เปอร์เซ็นต์
- 2 = 75 ถึง 50 เปอร์เซ็นต์
- 3 = 50 ถึง 25 เปอร์เซ็นต์
- 4 = ค่ากว่า 25 เปอร์เซ็นต์

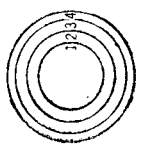
ค่าหนึ่งเปอร์เซ็นต์
 ซึ่งคำนวณมาจากจำนวนครั้งที่ได้รับเลือก

- หญิง
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
  - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
  - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
- ชาย
- △ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
  - △ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
  - △ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

แผนผังสังคมสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง
 ในโรงเรียนอเม้ง หอง ก.
 สถานการณ์โรงเรียน

เลือกหรืออ้างด้วย
 คำสังคมจะเลือก

- 1 == 75 เปอร์เซ็นต์ได้
- 2 == 75 ถึง 50 เปอร์เซ็นต์ได้
- 3 == 50 ถึง 25 เปอร์เซ็นต์ได้
- 4 == ต่ำกว่า 25 เปอร์เซ็นต์ได้

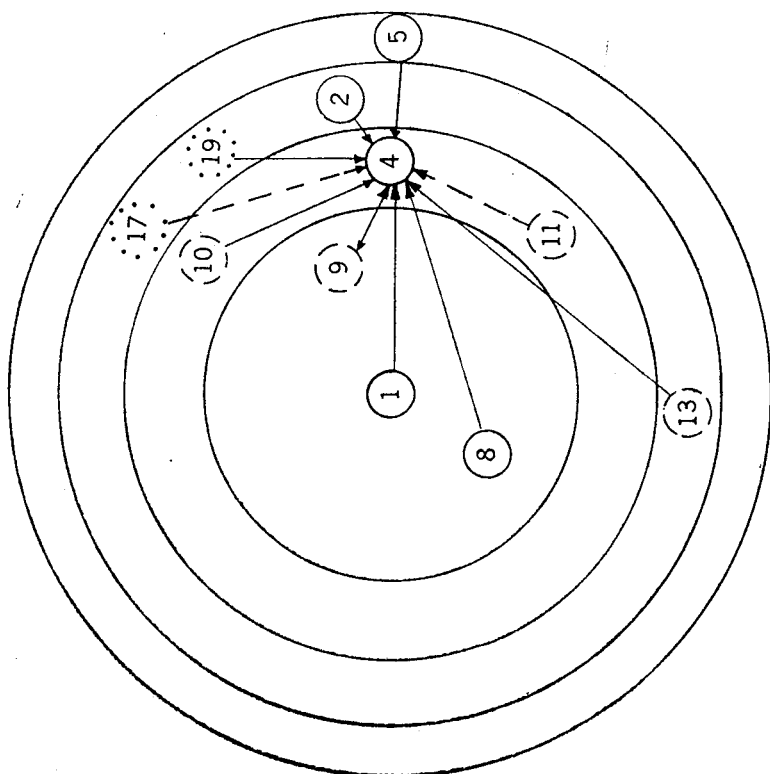
ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ได้
 ซึ่งคำนวณจากจำนวนครั้งที่ได้รับเลือก

- หญิง
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
  - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
  - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
- ชาย
- △ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
  - △ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
  - △ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

แผนผังสังคมสัมพันธของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง

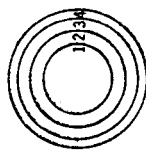
ในโรงเรียนอเม็ง ห้อง ก.

สถานการณ์ต้น

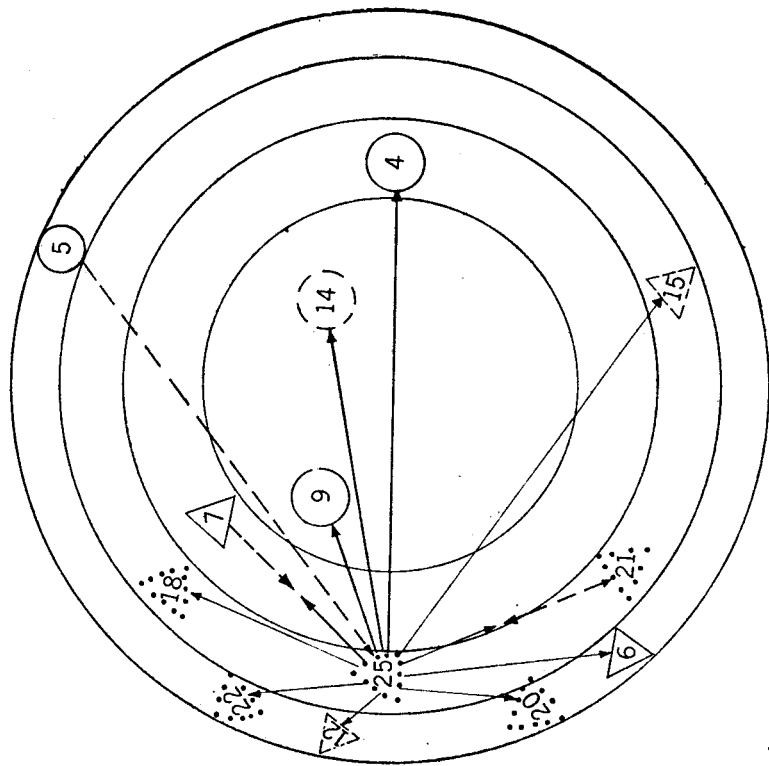

เลือกเข้าง่าย
ต่างคนต่างเลือกกัน
ปฏิเสธเขา

- 1 = 75 เปอร์เซ็นต์
- 2 = 75 ถึง 50 เปอร์เซ็นต์
- 3 = 50 ถึง 25 เปอร์เซ็นต์
- 4 = ต่ำกว่า 25 เปอร์เซ็นต์

ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ได้
ซึ่งคำนวณมาจากจำนวนครั้งที่ได้รับเลือก

แผนภาพแสดงตำแหน่งทางสังคมของผู้นำ

[เด็กที่ได้รับบริการเลือกจากเพื่อนมากที่สุดให้เป็นหัวหน้า

ในสถานการณ์ต้น]

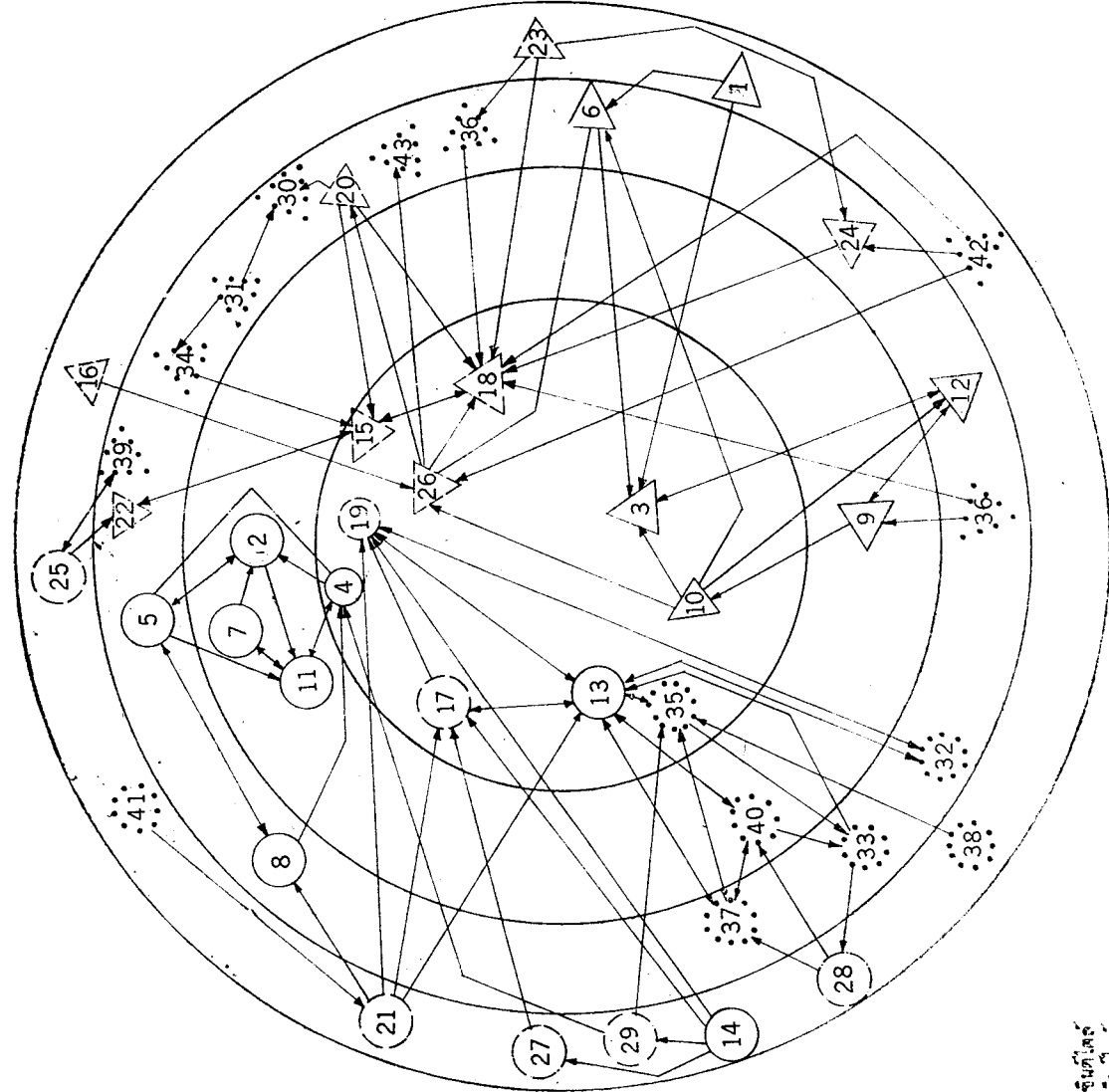
หญิง ④ ชาย ▲

- หญิง ○ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
- ⊖ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
- ชาย ▲ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
- ▲ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
- ⊖ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

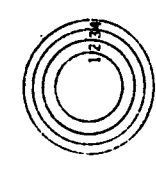

แผนผังสังคมสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง

โรงเรียนหญิง หอข. ข.
สถาบันการภารเรียน

เด็กข้างเดียว
ต่างคนต่างเด็กกัน

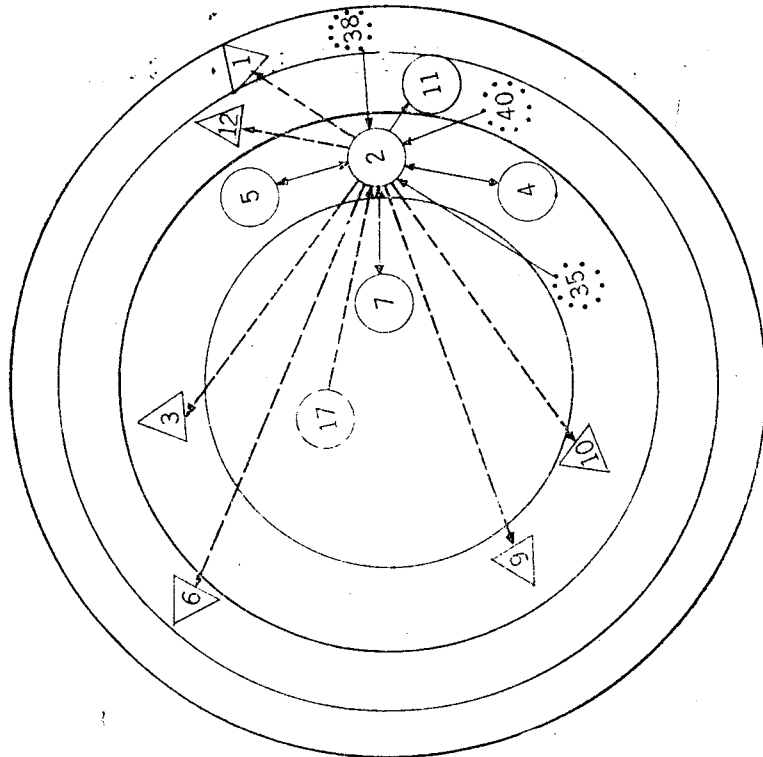

- 1 = 75 เปอร์เซ็นต์ได้
- 2 = 75 ถึง 50 เปอร์เซ็นต์ได้
- 3 = 50 ถึง 25 เปอร์เซ็นต์ได้
- 4 = ค่ากว่า 25 เปอร์เซ็นต์ได้

ค่าหนึ่งเปอร์เซ็นต์ได้
ซึ่งคำนวณมาจากจำนวนครั้งที่ได้รับเลือก

- หญิง
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
  - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
  - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
- ชาย
- △ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
  - △ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
  - △ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

แผนผังสังคมสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง
โรงเรียนคูเมือง หอง ข.
สถานการณืเดิม

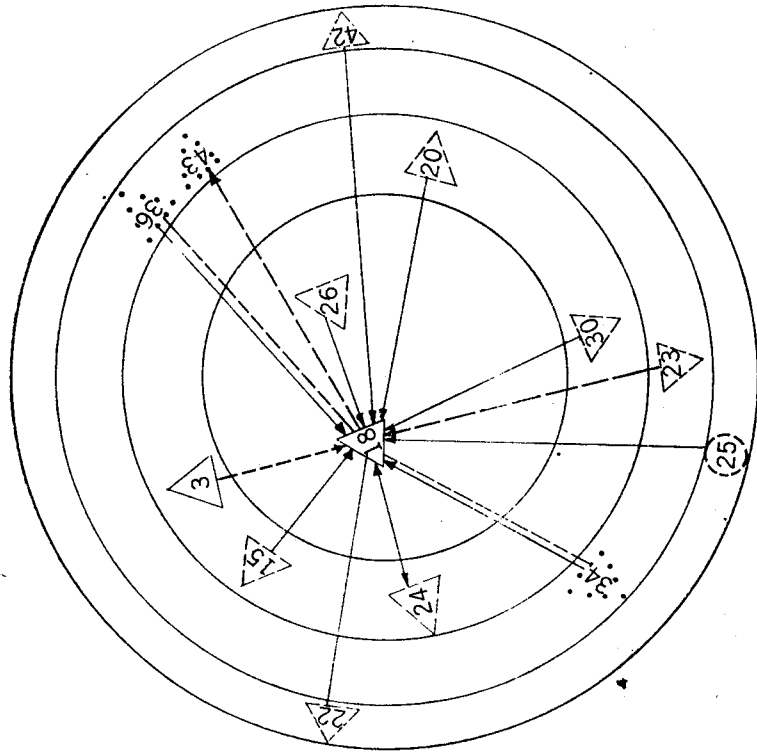
เลือกเข้าข้างเดียว
ตามขนาดเลือกกัน
ปฏิเสธเขา

1 = 75 เปอร์เซ็นต์ได้

แผนภาพแสดงตำแหน่งทางสังคมของผู้นำ

[เด็กที่ได้รับการเลือกจากเพื่อนมากที่สุดให้เป็นหัวหน้า
ในสถานการณืเดิม]

หญิง ○ ชาย ▲

หญิง ○ ผดสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
○ ผดสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
● ผดสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
ชาย ▲ ผดสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ใช้เด